

הגדה של פסח

איור: עמנואל
הוצאת פלפוט בע"מ

קק"ל מי יודע?

4

מי היה יהושע חנקין?

- א. יושב הראש הראשון של קק"ל
- ב. שומר היערות הראשון של קק"ל
- ג. רוכש קרקעות עבור קק"ל

1

היכן רכשה קק"ל את חלקת הקרקע הראשונה?

- א. בהר הצופים
- ב. בכפר חיטין
- ג. אום ג'וני (דגניה)

5

מהו ספר הזהב של קק"ל

- א. ספר התנ"ך של בנימין זאב הרצל
- ב. ספר הזקרה לרישום תורמים לקק"ל
- ג. ספר היישובים שהקימה קק"ל

2

היכן יצרה קק"ל שביל טיול מיוחד ללקויי ראייה

- א. יער בן שמן
- ב. פארק בריטניה
- ג. יער חוף הכרמל

6

מהי הקופסה הכחולה?

- א. קופסה של הנוער העובד והלומד
- ב. שם קוד לספינת מעפילים
- ג. קופסת התרמה שהפכה סמל לקק"ל

3

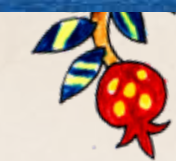
מהו היער הגדול ביותר של קק"ל?

- א. יער יתיר שבגבול המדבר
- ב. יער ביריה שבגליל העליון
- ג. יער הקדושים שבהרי ירושלים

צילום: יוסי זמיר, ארכיון הצילומים של קק"ל

כי בכל פינה הפסח את ריחו הטוב נותן - ואביב כבר בארצנו, זמן חירות וגיל וחן

סְמָנֵי הַסֵּדֶר

מְרוֹר יאכל מן המרור

כּוֹרֵךְ יאכל מצה על מרורים

שְׁלֶחַן עוֹרֵךְ יאכל סעודת החג

צְפּוֹן יאכל מן האפיקומן שהצפין

בְּרַךְ יברך ברכת המזון

הִלֵּל יאמר תפילת הלל

נִרְצָה הסדר והתפילה כרצון הבורא

קִדְּשׁ יקדש על היין

וּרְחֵץ יטול ידיו לפני הסדר

בְּרַפֵּס יאכל ירקות במי מלח

יַחֲץ יבצע מצה אמצעית לשניים

מְגִיד יאמר את ההגדה

רְחֹצָה יטול ידיו לפני הסעודה

מוֹצִיא יברך המוציא

מַצָּה יברך על המצה

בְּדִיקַת חֲמִיץ

אור לי"ד ניסן, לאחר תפילת ערבית, עושים בדיקת חמץ לאור הנר (אם חל י"ד בניסן בשבת - אור לי"ג)

הַרְיָנִי מוֹכֵן וּמְזוּמָן לְקַיֵּם מִצְוֹת עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה שֶׁל בְּדִיקַת חֲמִיץ. לְשֵׁם יְחִוּד קוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא וְשִׁכְנִיתִיהָ עַל יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנִעְלָם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל: וַיְהִי נָעַם יְיָ אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנֵנָה עָלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנֵנָהוּ.

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו, וְצִוָּנוּ עַל בְּיעוֹר חֲמִיץ. אַחַר הַבְּדִיקָה אוֹמְרִים:

כָּל חֲמִירָא וְחֲמִיעָא דְאִיפָא בְּרִשׁוּתֵי, דְלָא חֲמַתִּיהָ, וְדְלָא בְעַרְתִּיהָ, לְבָטִיל וְלֹהוּי הַפְּקָר כְּעַפְרָא דְאַרְעָא:

שְׂרִיפַת חֲמִיץ

בערב פסח בתום השעה החמישית מאור הבוקר שורפים את החמץ (אם ערב פסח חל בשבת שורפים את החמץ בערב שבת) בשעת שריפת החמץ ואומרים:

הַרְיָנִי מוֹכֵן וּמְזוּמָן לְקַיֵּם מִצְוֹת עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה שֶׁל שְׂרִיפַת חֲמִיץ לְשֵׁם יְחִוּד קוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא וְשִׁכְנִיתִיהָ, עַל יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנִעְלָם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל. וַיְהִי נָעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנֵנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנֵנָהוּ.

כָּל חֲמִירָא וְחֲמִיעָא דְאִיפָא בְּרִשׁוּתֵי דְחֲמַתִּיהָ וְדְלָא חֲמַתִּיהָ דְבְעַרְתִּיהָ וְדְלָא בְעַרְתִּיהָ לְבָטִיל וְלֹהוּי הַפְּקָר כְּעַפְרָא דְאַרְעָא.

קידוש של פסח קדש

מוזגים כוס ראשונה ומקדשים:

הַנְּנִי מוֹכֵן וּמְזַמֵּן לְקַיֵּם מִצְוֹת פֶּסַח רִאשׁוֹנָה מֵאַרְבַּע פִּסְוֹת. לְשֵׁם יְחִוּד קוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא וְשִׁכְנֵתֵיהָ, עַל יְדֵי הַהוּא טָמִיד וְנֶעְלַם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל.

כשחל בשבת מתחילים כאן:

וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר

יּוֹם הַשְּׁבִיעִי. וַיְכַלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם. וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי
מִלְאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִכָּל מְלָאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה. וַיְבָרֶךְ
אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ כִּי בּו שָׁבֹת מִכָּל מְלָאכְתּוֹ אֲשֶׁר בָּרָא
אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת.

כשחל ביום חול מתחילים כאן:

סְבָרֵי מְרַנְּן וְרַבְנָן וְרַבּוּתֵי

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְרֵי הַגֶּפֶן.

סדר הקערה

על השולחן הערוך מניחים קערה ובה שלוש מצות ומכסים אותן,

ועל המצות מניחים:

מימין: למטה- חרוסת, למעלה- זרוע;

משמאל: למטה- כרפס, למעלה- ביצה;

ובאמצע- מרור;

מכסים את הקערה עם המצות.

בציר בקריית ענבים, 1945

שהחיינו...

בשנת 1920 רכשה קק"ל את אדמות דילב א. על אדמה זו נוסד קריית ענבים, הקיבוץ הראשון בהרי ירושלים. במלחמת העצמאות הייתה קריית ענבים הבסיס העיקרי של הפלמ"ח ושל צה"ל במאבק על פריצת הדרך לירושלים הנצורה.

יחזן

בוצעים את המצה האמצעית לשניים, ואת החלק הגדול מצפינים לאפיקומן

מגיד

מגביהים את הקערה עם המצות ואומרים:

הַנְּנִי מוֹכֵן וּמְזַמֵּן לְקַיִם הַמִּצְוָה לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם. לְשֵׁם יְחִוּד קוֹדֶשׁ אֱלֹהֵינוּ וְשִׁכְנֵינֶיהָ, עַל יְדֵי הַחֹהַל טָמִיר וְנַעֲלֵם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל.

הָא לַחֲמָא עֲנִיָּא דִּי אָכְלוּ אַבְהֵתְנָא בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם. כָּל דְּכַפִּין יִיתִי וַיִּיכֹל, כָּל דְּצָרִיךְ יִיתִי וַיִּפְסַח. הַשְׁתָּא הָכָא, לְשָׁנָה הַבְּאָה בְּאַרְעָא דִּישְׂרָאֵל. הַשְׁתָּא עַבְדִּי, לְשָׁנָה הַבְּאָה בְּנֵי חוֹרֵין.

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מְלֶכֶּךָ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר בָּחַר בְּנוּ מִכָּל עָם וְרוֹמְמָנוּ מִכָּל לְשׁוֹן וְקִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו. וְתַתֵּן לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה (בשבת: שְׁבֹתוֹת לְמִנוּחָהּ וּמוֹעֲדִים לְשִׂמְחָהּ, חַגִּים וְזִמְנִים לְשִׂשׁוֹן, אֶת יוֹם (הַשְּׁבֹת הַזֶּה וְאֶת יוֹם) חַג הַמִּצְוֹת הַזֶּה, זְמַן חֲרוּתְנוּ (בְּאַהֲבָה), מִקְרָא קֹדֶשׁ, זִכָּר לִיצִיאַת מִצְרַיִם. כִּי בְנוּ בְּחִרְתָּ וְאוֹתָנוּ קִדְּשָׁתָּ מִכָּל הָעַמִּים, (וְשֹׁבֵת) וּמוֹעֲדֵי קֹדֶשׁ (בְּאַהֲבָה וּבְרַצוֹן), בְּשִׂמְחָהּ וּבְשִׂשׁוֹן הַנְּחַלְתָּנוּ. בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ, מִקְדֵּשׁ (הַשְּׁבֹת וְ) יִשְׂרָאֵל וְהַזְמַנִּים.

במוצאי שבת:

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מְלֶכֶּךָ הָעוֹלָם, בּוֹרָא מְאוּרֵי הָאֵשׁ. בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מְלֶכֶּךָ הָעוֹלָם הַמְּבַדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחָל, בֵּין אֹרֶךְ לְחֹשֶׁךְ, בֵּין יִשְׂרָאֵל לְעַמִּים, בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשִׁשִּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה. בֵּין קֹדֶשׁ שְׁבֹת לְקֹדֶשׁ יוֹם טוֹב הַבְּדִלְתָּ, וְאֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי מִשִּׁשִּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה קֹדֶשׁ. הַבְּדִלְתָּ וְקִדְּשָׁתָּ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּקִדְּשָׁתְךָ. בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְּבַדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְקֹדֶשׁ.

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מְלֶכֶּךָ הָעוֹלָם, שֶׁחֲחִינּוּ וְקִיָּמָנוּ וְהַגִּיעָנוּ לְזְמַן הַזֶּה:

שותים כוס ראשונה בהסיבת שמאל

ורחזן

נוטלים ידיים, ואין מברכים "על נטילת ידיים"

כרפס

טובלים כרפס במי מלח ומברכים:

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מְלֶכֶּךָ הָעוֹלָם בּוֹרָא פְּרֵי הָאָדָמָה:

1952. מרור מתוק בבית טנוס, ירושלים. משפחה שאך זה עלתה מפרס חוגגת סדר ראשון בישראל.

חרוסת תוצרת הארץ

המוח היצירתי של קק"ל הגה רעיונות רבים לחיזוק הקשר בין יהודי הגולה לארץ ישראל. בשנות ה-30 שיגרה קק"ל ללשכותיה בחו"ל חרוסת שהכנתה התבססה על פירות התמר של הארץ. נראה כי הרעיון נחל הצלחה ובשנת 1938 ביקשה קק"ל להרחיב את המפעל. מחיר מנה ארוזה, אגב, היה 10 מיל א"י.

יְמֵי חַיִּיךָ - הַיָּמִים, כָּל יְמֵי חַיִּיךָ - הַלֵּילוֹת.

וְחַכְמִים אוֹמְרִים:

יְמֵי חַיִּיךָ - הָעוֹלָם הַזֶּה, כָּל יְמֵי חַיִּיךָ - לְהַבִּיא לַיְמוֹת הַמְּשִׁיחַ.

בְּרוּךְ הַמָּקוֹם, בְּרוּךְ הוּא.

בְּרוּךְ שֶׁנִּתְּנָה תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל, בְּרוּךְ הוּא.

כַּנְגֵד אַרְבַּעַת בָּנִים דְּבָרָה תּוֹרָה.

אֶחָד חָכָם, וְאֶחָד רָשָׁע, וְאֶחָד תָּם, וְאֶחָד שְׂאִינּוֹ יוֹדֵעַ לְשִׂאֹל.

חָכָם מַה הוּא אוֹמֵר? מַה הָעֵדוּת וְהַחֲקִים וְהַמְּשָׁפְטִים אֲשֶׁר צָנָה יי אֱלֹהֵינוּ אֲתָכֶם? וְאֵיךְ אֵתָּה אֵמֹר לוֹ כְּהַלְכוֹת הַפֶּסַח: אֵין מִפְטִירִין אַחֵר הַפֶּסַח אֲפִיקוֹמֹן.

רָשָׁע מַה הוּא אוֹמֵר? מַה הָעֵבוּדָה הַזֹּאת לָכֶם? לָכֶם וְלֹא לוֹ וְלִפִּי שֶׁהוֹצִיא אֶת עַצְמוֹ מִן הַכָּל כָּפַר בְּעֵקֶר. וְאֵיךְ אֵתָּה הַקְּהָה אֶת שְׁנֵי וְאֵמֹר לוֹ: בְּעֵבוֹר זֶה עָשָׂה יי לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרָיִם. לִי, וְלֹא לוֹ. אֵלֹהֵי הַיָּה שָׁם, לֹא הֵיךְ נִגְאָל.

תָּם מַה הוּא אוֹמֵר? מַה זֹאת?

וְאֵמֹרֶת אֵלָיו: בְּחֻזֵק יָד הוֹצִיאָנוּ יי מִמִּצְרָיִם, מִבֵּית עֲבָדִים.

וְשְׂאִינּוֹ יוֹדֵעַ לְשִׂאֹל אֶת פֶּתַח לוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר: "וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר, בְּעֵבוֹר זֶה עָשָׂה יי לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרָיִם."

מוֹזָגִים כּוֹס שְׁנִיָּה וְהַצֵּעִיר מִבֵּין הַמְּסוּבִים שׂוֹאֵל:

מַה נִּשְׁתַּנָּה הַלֵּילָה הַזֶּה מִכָּל הַלֵּילוֹת

שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת אָנוּ אוֹכְלִין חֶמֶץ וּמֶצֶה, הַלֵּילָה הַזֶּה פְּלוֹ מֶצֶה:

שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת אָנוּ אוֹכְלִין שְׂאֵר יִרְקוֹת, הַלֵּילָה הַזֶּה מְרוֹר:

שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת אֵין אָנוּ מְטַבְּלִין אֶפְסֵלּוֹ פֶּעַם אַחַת, הַלֵּילָה הַזֶּה שְׁתֵּי פֶּעַמִּים:

שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת אָנוּ אוֹכְלִין בֵּין יוֹשְׁבֵינֵינוּ וּבֵין מְסֻבֵּינוּ, הַלֵּילָה הַזֶּה פְּלָנוּ מְסֻבֵּינוּ:

מַגְלִים אֶת הַמִּצְוֹת וְהַמְּסוּבִים מְשִׁיבִים:

עֲבָדִים הָיִינוּ לְפָרְעָה בְּמִצְרָיִם, וַיֹּצִיאָנוּ יי אֱלֹהֵינוּ מִשָּׁם בְּיַד חֲזָקָה וּבְזִרוּעַ נְטוּיָה. וְאֵלֹהֵינוּ לֹא הוֹצִיא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת אֲבוֹתֵינוּ מִמִּצְרָיִם, הָרִי אָנוּ וּבְנֵינוּ וּבְנֵי בְנֵינוּ מְשַׁעֲבָדִים הָיִינוּ לְפָרְעָה בְּמִצְרָיִם. וְאֶפְסֵלּוֹ פְּלָנוּ חַכְמִים, פְּלָנוּ נְבוֹנִים, פְּלָנוּ זְקֵנִים, פְּלָנוּ יוֹדְעִים אֶת הַתּוֹרָה, מִצְוָה עָלֵינוּ לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרָיִם. וְכָל הַמְּרֻבָּה לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרָיִם הָרִי זֶה מְשַׁבַּח.

מַעֲשֵׂה בְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה וְרַבִּי עֲקִיבָא וְרַבִּי טַרְפוֹן שֶׁהָיוּ מְסֻבִּין בְּבֵנֵי בְּרַק, וְהָיוּ מְסַפְּרִים בִּיצִיאַת מִצְרָיִם כָּל אוֹתוֹ הַלֵּילָה, עַד שֶׁבָּאוּ תַלְמִידֵיהֶם וְאָמְרוּ לָהֶם: רַבּוֹתֵינוּ, הִגִּיעַ זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל שַׁחֲרִית.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה: הָרִי אָנִי כְּבוֹן שְׁבַעִים שָׁנָה, וְלֹא זְכִיתִי שֶׁתֵּאֱמַר יִצִּיאַת מִצְרָיִם בְּלֵילוֹת עַד שֶׁדַּרְשָׁה בֶּן זֹמְאָ: שֶׁנֶּאֱמַר, "לְמַעַן תִּזְכֹּר אֶת יוֹם צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם כָּל יְמֵי חַיִּיךָ."

מכסים את המצות ומגביהים את הכוס

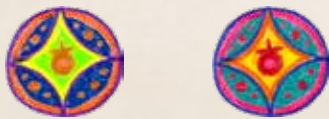
וְהִיא שְׁעֵמֻדָּה לְאַבוֹתֵינוּ וְלָנוּ שְׁלֹא אֶחָד בְּלִבָּד עִמָּד עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ, אֲלֵא שְׁבָכֵל דוֹר וְדוֹר עִוְמָדִים עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְצִילֵנוּ מִיָּדָם.

מוניחים את הכוס ומגלים את המצות

צֵא וּלְמַד מֵה בְּקִשׁ לְבֵן הָאֲרָמִי לַעֲשׂוֹת לְיַעֲקֹב אָבִינוּ. שְׁפָרְעָה לֹא גָזַר אֲלֵא עַל הַזְּכָרִים וְלָבֵן בְּקִשׁ לַעֲקוֹר אֶת הַכֹּל, שֶׁנֶּאֱמַר: "אֲרָמִי אָבִד אָבִי, וַיֵּרֶד מִצְרַיִם וַיִּגַּר שָׁם בְּמֵתֵי מֵעֵט, וַיְהִי שֵׁם לְגוֹי גָּדוֹל, עַצוּם וְרַב".

וַיֵּרֶד מִצְרַיִם אָנוּס עַל פִּי הַדְּבוּר. "וַיִּגַּר שָׁם" מְלַמֵּד שְׁלֹא יָרַד יַעֲקֹב אָבִינוּ לְהִשְׁתַּקֵּעַ בְּמִצְרַיִם אֲלֵא לְגוֹר שָׁם, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיֵּאמְרוּ אֵל פְּרַעֲהוּ, לְגוֹר בְּאֶרֶץ כְּנָעַן, כִּי אֵין מְרַעָה לְצֹאֵן אֲשֶׁר לַעֲבָדֶיךָ, כִּי כָבֵד הָרַעַב בְּאֶרֶץ כְּנָעַן. וְעַתָּה יֵשְׁבוּ נָא עֲבָדֶיךָ בְּאֶרֶץ גֹּשׁוֹן".

בְּמֵתֵי מֵעֵט כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר: "בְּשִׁבְעִים נֶפֶשׁ יָרְדוּ אֲבוֹתֶיךָ מִצְרַיִם, וְעַתָּה שְׁמֶךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ כְּכֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם לְרַב". וַיְהִי שֵׁם לְגוֹי מְלַמֵּד שֶׁהֵיוּ יִשְׂרָאֵל מְצִינִים שָׁם.

וְהַגְדַּתְּ לְבִנְךָ יְכוֹל מְרַאשׁ הַדָּשׁ, תְּלַמּוּד לֹמֵר בַּיּוֹם הַהוּא, אֵי בַּיּוֹם הַהוּא יְכוֹל מִבְּעוֹד יוֹם, תְּלַמּוּד לֹמֵר בְּעִבּוֹר זֶה, בְּעִבּוֹר זֶה לֹא אִמְרָתִי אֲלֵא בְּשַׁעֲהַ שְׁיִישׁ מִצָּה וּמְרוֹר מְנַחִים לְפָנֶיךָ.

מִתְחַלֵּה עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה הָיוּ אֲבוֹתֵינוּ, וְעַכְשָׁיו קָרְבָנוּ הַמְּקוֹם לַעֲבוֹדָתוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיֵּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל כָּל הָעָם, כֹּה אָמַר יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: בְּעִבְרַת הַנְּהַר יֵשְׁבוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵעוֹלָם, תֵּרַח אָבִי אֲבָרָהָם וְאַבְי נַחֲוֹר, וַיַּעֲבְדוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים.

וַאֲקַח אֶת אֲבִיכֶם אֶת אֲבָרָהָם מֵעִבְרַת הַנְּהַר וְאֹלֶךְ אוֹתוֹ בְּכָל אֶרֶץ כְּנָעַן, וְאַרְבֶּה אֶת זְרַעוֹ וְאֶתְנוּ לוֹ אֶת יִצְחָק, וְאֶתְנוּ לְיִצְחָק אֶת יַעֲקֹב וְאֶת עֵשָׂו. וְאֶתְנוּ לַעֲשׂוֹ אֶת הַר שְׁעִיר לְרִשְׁתּוֹ אוֹתוֹ, וַיַּעֲקֹב וּבָנָיו יָרְדוּ מִצְרַיִם".

בְּרוּךְ שׁוֹמֵר הַבְּטָחָתוֹ לְיִשְׂרָאֵל, בְּרוּךְ הוּא. שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא חֹשֵׁב אֶת הַקִּיץ, לַעֲשׂוֹת כְּמוֹ שֶׁאֵמַר לְאַבְרָהָם אָבִינוּ בְּבְרִית בֵּין הַבְּתָרִים, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיֵּאמֶר לְאַבְרָם, יָדַע תֵּדַע כִּי גֵר יִהְיֶה זְרַעְךָ בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם, וְעַבְדוּם וְעָנּוּ אֹתָם אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה. וְגַם אֶת הַגּוֹי אֲשֶׁר יַעֲבֹדוּ דָן אָנֹכִי וְאַחֲרָי כֹּן יֵצְאוּ בְּרִכּוּשׁ גָּדוֹל".

גְּדוֹל, עֲצוּם כְּמוֹ שְׁנֵאמַר: "וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל פָּרוּ וַיִּשְׂרְצוּ וַיִּרְבוּ וַיַּעֲצִמוּ כְּמֵאד מְאֹד, וַתִּמְלֵא הָאָרֶץ אֹתָם."

וַרְבֵּ כְּמָה שְׁנֵאמַר: "רִבְבָה כְּצִמְחַ הַשָּׂדֶה נִתְתִּיף, וַתִּרְבֵּי וַתִּגְדְּלֵי וַתִּבְאֵי בְּעַדֵי עַדֵים, שְׂדֵים נִכְנֹו וּשְׁעָרָה צִמְחָ, וְאֶת עֵרֶם וְעָרֶיהָ". "וַאֲעֵבֵר עֲלֶיךָ וְאֶרְאֶה מִתְבוֹסֶסֶת בְּדַמְיָה, וְאִמֹר לָךְ בְּדַמְיָה חַיִּי, וְאִמֹר לָךְ בְּדַמְיָה חַיִּי". "וַיִּרְעוּ אֹתָנוּ הַמְּצָרִים וַיַּעֲנוּנוּ, וַיִּתְּנוּ עָלֵינוּ עֲבֹדָה קָשָׁה."

וַיִּרְעוּ אֹתָנוּ הַמְּצָרִים כְּמוֹ שְׁנֵאמַר: "הֲבֵה נִתְחַכְמָה לוֹ פֶן יִרְבֶּה, וְהִיָּה כִּי תִקְרָאנָה מִלְחָמָה וְנוֹסֶף גַּם הוּא עַל שׁוֹנְאֵינוּ וְנִלְחַם בָּנוּ, וְעָלָה מִן הָאָרֶץ. וַיַּעֲנוּנוּ כְּמָה שְׁנֵאמַר: "וַיִּשְׁיִמוּ עָלֵינוּ שָׂרֵי מִסִּים לְמַעַן עֲנֹתוּ בְּסִבְלָתָם. וַיִּבְנוּ עָרֵי מִסְכָּנוֹת לְפָרְעָה. אֵת פֶּתֶם וְאֵת רַעְמִסִּים."

וַיִּתְּנוּ עָלֵינוּ עֲבֹדָה קָשָׁה כְּמוֹ שְׁנֵאמַר: "וַיַּעֲבֹדוּ מִצְרַיִם אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּפָרֹה". "וַנִּצְעַק אֵל יְיָ אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ וַיִּשְׁמַע יְיָ אֶת קִלְנוּ, וַיִּרְא אֶת עַנְיָנוּ וְאֵת עֲמָלָנוּ וְאֵת לְחֻצָנוּ."

"וַנִּצְעַק אֵל יְיָ אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ כְּמָה שְׁנֵאמַר: "וַיְהִי בְיָמֵים הָרַבִּים הָהֵם וַיָּמָת מִלֶּךָ מִצְרַיִם, וַיִּאֲנַחוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעֲבֹדָה וַיִּזְעַקוּ, וַתַּעַל שׁוֹעַתָם אֶל הָאֱלֹהִים מִן הָעֲבֹדָה."

מה נשתנה?

הרכבה. ההבדל בין שתי התמונות אומר הכול. מאז היווסדה בשנת 1901 רואה קק"ל בהתיישבות ובחקלאות דרך חיים ואבן יסוד בהתגשמות החזון הציוני. לפיכך מעניקה קק"ל לאנשי ההתיישבות מעטפת שלמה של שירותים, מהכשרת קרקע לגידולים ועד תמיכה במשק המים ובמו"פ החקלאי. מאגר שרונה, הנראה בצילום, מרווה שדות בגליל התחתון.

מושב שרונה על רקע התבור, 1947

צילום: אברהם מלבסקי, ארכיון הצילומים של קק"ל

מאגר שרונה על רקע התבור והשדות המוריקים של עמק זרעאל, 2015

צילום: אלבטרוס, ארכיון הצילומים של קק"ל

בְּיַד חֲזָקָה זֹה הַדְּבָר, כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר: "הִנֵּה יָדַי הֵיחִיָּה בְּמִקְנֶה אֲשֶׁר בְּשׂוּדָה, בַּסּוּסִים, בַּחֲמֹרִים, בַּגְּמָלִים, בַּבָּקָר וּבַצֹּאן, דְּבַר כְּבֵד מְאֹד."

וּבְזֶרַע נְטוּיָה זֹה הַחֶרֶב, כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר: "וַחֲרַבּוּ שְׁלוֹפָה בְּיָדוֹ, נְטוּיָה עַל יְרוּשָׁלַיִם."

וּבְמִרְא גְדֹל זֶה גְלוּי שְׂכִינָה, כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר: "אוּ הִנֵּסָה אֱלֹהִים לְבֵא לְקַחַת לֹא גוֹי מִקֶּרֶב גּוֹי בְּמִסַּת בְּאֵתֶת וּבְמוֹפְתִים, וּבְמִלְחָמָה וּבְיַד חֲזָקָה וּבְזֶרַע נְטוּיָה, וּבְמוֹרָאִים גְּדֹלִים, כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה לָכֶם יְיָ אֱלֹהֵיכֶם בְּמִצְרָיִם לְעֵינֵיכֶם."

וּבְאֵתוֹת זֶה הַמַּטָּה, כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר: "וְאֵת הַמַּטָּה הַזֶּה תִּקַּח בְּיָדְךָ, אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה בּוֹ אֵת הָאֵתוֹת."

וּבְמִפְתֵּי זֶה הַדָּם, כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר: "וְנָתַתִּי מוֹפְתִים בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ."

וַיִּשְׁמַע יְיָ אֵת קִלְנוֹ כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֵת נַאֲקָתָם, וַיִּזְכּוּר אֱלֹהִים אֵת בְּרִיתוֹ אֵת אַבְרָהָם, אֵת יִצְחָק וְאֵת יַעֲקֹב."

וַיִּרְא אֵת עַנְיָנוּ זֹה פְרִישׁוֹת הַדָּךְ אֶרֶץ, כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיִּרְא אֱלֹהִים אֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּדַּע אֱלֹהִים". וְאֵת עַמְלָנוּ אֱלֹהֵי הַבְּנִים. כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר: "כָּל הַבֶּן הַיְלֹוד הַיְאֻרָה תִּשְׁלִיכֶהוּ וְכָל הַבַּת תִּחְיוּן."

וְאֵת לַחֲצִינוּ זֶה הַדְּחַק, כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר: "וְגַם רָאִיתִי אֵת הַלַּחֲץ אֲשֶׁר מִצְרַיִם לַחֲצִים אֲתָם". וַיּוֹצִיאֵנוּ יְיָ מִמִּצְרַיִם בְּיַד חֲזָקָה וּבְזֶרַע נְטוּיָה, וּבְמִרְא גְדֹל, וּבְאֵתוֹת וּבְמוֹפְתִים.

וַיּוֹצִיאֵנוּ יְיָ מִמִּצְרַיִם לֹא עַל יְדֵי מִלְחָמָה, וְלֹא עַל יְדֵי שָׂרָף, וְלֹא עַל יְדֵי שְׁלִיחַ, אֲלֵא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכַבּוּדוֹ וּבְעֶצְמוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר: "וְעַבְרַתִּי בָאָרֶץ מִצְרַיִם בְּלִילָה הַזֶּה, וְהִפִּיתִי כָּל בְּכוֹר בָּאָרֶץ מִצְרַיִם מֵאָדָם וְעַד בְּהֵמָה, וּבְכָל אֱלֹהֵי מִצְרַיִם אֶעֱשֶׂה שְׁפָטִים. אֲנִי יְיָ."

וְעַבְרַתִּי בָאָרֶץ מִצְרַיִם בְּלִילָה הַזֶּה - אֲנִי וְלֹא מִלְחָמָה
וְהִפִּיתִי כָּל בְּכוֹר בָּאָרֶץ מִצְרַיִם - אֲנִי וְלֹא שָׂרָף
וּבְכָל אֱלֹהֵי מִצְרַיִם אֶעֱשֶׂה שְׁפָטִים - אֲנִי וְלֹא הַשְׁלִיחַ
אֲנִי יְיָ - אֲנִי הוּא וְלֹא אַחֵר.

בנות גרעין "במעלה" יוצאות לעבודה בקיבוץ מעלה החמישה, 1937

בזרוע נטויה

ראשוני קיבוץ מעלה החמישה, שעלו על אדמת קק"ל, התפרנסו על עבודות שביצעו עבור קק"ל. בנות הגרעין הראשון של הקיבוץ, שנראות בצילום, איבדו חמישה מחברייהם שנרצחו בעת שעסקו בפריצת דרך לקיבוץ. הקיבוץ מנציח בשמו את זכרם.

נוהגים לזלף טיפה מכוס היין בזמן קריאת עשר המכות וסימניהן

דָם וְאֵשׁ וְתִמְרוֹת עֶשְׂוֹן

דָּבָר אַחֵר: בְּיַד חֲזָקָה - שְׂתִים, וּבְזֶרַע נְטוּיָה - שְׂתִים,

וּבְמִרְא גָדֹל - שְׂתִים, וּבְאֵתוֹת - שְׂתִים, וּבְמִפְתִּים - שְׂתִים.

אֵלֹהֵי עֶשְׂרֵי מִפְּוֹת שֶׁהֵבִיא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל הַמַּצָּרִים בְּמַצָּרִים, וְאֵלֹהֵי הוֹ:

דָם,

צְפֻרְדֵּי,

כְּנִים,

עֲרוֹב,

דָּבָה,

שְׁחִין,

בָּרָה,

אַרְבֵּה,

חֲשֵׁה,

מִפְּוֹת בְּכוֹרוֹת.

רַבִּי יְהוֹנָדָה הָיָה נוֹתֵן בָּהֶם סְמָנִים:

דָּצ"וּ עַד"שׁ בְּאֵח"ב

רַבִּי יוֹסֵי הַגָּלִילִי אוֹמֵר: מִנֵּין אַתָּה אוֹמֵר שְׁלֶקוּ הַמַּצָּרִים בְּמַצָּרִים עֶשְׂרֵי מִפְּוֹת וְעַל הַיָּם לָקוּ חַמְשִׁים מִפְּוֹת? בְּמַצָּרִים מָה הוּא אוֹמֵר: "וַיֹּאמְרוּ הַחֲרָטְמִים אֶל פְּרַעֲוִה: אֶצְבַּע אֱלֹהִים הִיא". וְעַל הַיָּם מָה הוּא אוֹמֵר: "וַיִּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדֹלָה אֲשֶׁר עָשָׂה יְיָ בְּמַצָּרִים, וַיִּירָאוּ הָעָם אֶת יְיָ, וַיֹּאמְרֵנוּ בֵּינֵינוּ וּבְמִשְׁחָה עַבְדֵינוּ". כִּמָּה לָקוּ בְּאֶצְבַּע? עֶשְׂרֵי מִפְּוֹת. אָמור מַעֲתָה: בְּמַצָּרִים לָקוּ עֶשְׂרֵי מִפְּוֹת וְעַל הַיָּם לָקוּ חַמְשִׁים מִפְּוֹת.

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: מִנֵּין שָׁפַל מִכָּה וּמִכָּה שֶׁהֵבִיא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל הַמַּצָּרִים בְּמַצָּרִים הִיָּתָה שָׁל אַרְבַּע מִפְּוֹת? שְׁנַאמֵר: "יִשְׁלַח בָּם חֲרוֹן אַפּוֹ, עֲבָרָה וְזַעַם וְצָרָה, מִשְׁלַחַת מְלֹאכֵי רָעִים". עֲבָרָה - אַחַת, וְזַעַם - שְׂתִים, וְצָרָה - שְׁלֹשׁ, מִשְׁלַחַת מְלֹאכֵי רָעִים - אַרְבַּע. אָמור מַעֲתָה: בְּמַצָּרִים לָקוּ אַרְבַּעִים מִפְּוֹת וְעַל הַיָּם לָקוּ מֵאַתֵּים מִפְּוֹת.

רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: מִנֵּין שָׁפַל מִכָּה וּמִכָּה שֶׁהֵבִיא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל הַמַּצָּרִים בְּמַצָּרִים הִיָּתָה שָׁל חֲמֵשׁ מִפְּוֹת? שְׁנַאמֵר: "יִשְׁלַח בָּם חֲרוֹן אַפּוֹ, עֲבָרָה וְזַעַם וְצָרָה, מִשְׁלַחַת מְלֹאכֵי רָעִים". חֲרוֹן אַפּוֹ - אַחַת, עֲבָרָה - שְׂתִים, וְזַעַם - שְׁלֹשׁ, וְצָרָה - אַרְבַּע, מִשְׁלַחַת מְלֹאכֵי רָעִים - חֲמֵשׁ. אָמור מַעֲתָה: בְּמַצָּרִים לָקוּ חַמְשִׁים מִפְּוֹת וְעַל הַיָּם לָקוּ חַמְשִׁים וּמֵאַתֵּים מִפְּוֹת.

כַּמָּה מַעֲלֹת טוֹבוֹת לַמָּקוֹם עָלֵינוּ

אלו הוציאנו ממצרים	אלו עשה בהם שפטים	דיינו:
אלו עשה בהם שפטים	אלו עשה באלהיהם	דיינו:
אלו עשה באלהיהם	ולא הרג את בכוריהם	דיינו:
אלו הרג את בכוריהם	ולא נתן לנו את ממונם	דיינו:
אלו נתן לנו את ממונם	ולא קרע לנו את הים	דיינו:
אלו קרע לנו את הים	ולא העבירנו בתוכו בחרבה	דיינו:
אלו העבירנו בתוכו בחרבה	ולא שקע צרנו בתוכו	דיינו:
אלו שקע צרנו בתוכו	ולא ספק צרכנו במדבר ארבעים שנה	דיינו:
אלו ספק צרכנו במדבר ארבעים שנה	ולא האכילנו את המן	דיינו:
אלו האכילנו את המן	ולא נתן לנו את השבת	דיינו:
אלו נתן לנו את השבת	ולא קרבנו לפני הר סיני	דיינו:
אלו קרבנו לפני הר סיני	ולא נתן לנו את התורה	דיינו:
אלו נתן לנו את התורה	ולא הכניסנו לארץ ישראל	דיינו:
אלו הכניסנו לארץ ישראל	ולא בנה לנו את בית הבחירה	דיינו:

עַל אַחַת, כַּמָּה וְכַמָּה, טוֹבָה כְּפוּלָה וּמְכַפֶּלֶת

לַמָּקוֹם עָלֵינוּ:

שְׁהוּצִיאָנוּ מִמִּצְרַיִם וְעָשָׂה בָהֶם שְׁפָטִים וְעָשָׂה בְּאֱלֹהֵיהֶם וְהָרַג אֶת בְּכוֹרֵיהֶם וְנָתַן לָנוּ אֶת מָמוֹנָם וְקָרַע לָנוּ אֶת הַיָּם וְהַעֲבִירָנוּ בְּתוֹכוֹ בְּחַרְבָּה וְשָׁקַע צָרֵינוּ בְּתוֹכוֹ וְסָפַק צָרְכָנוּ בַּמִּדְבָּר אַרְבָּעִים שָׁנָה וְהֵאֱכִילָנוּ אֶת הַמָּן וְנָתַן לָנוּ אֶת הַשַּׁבָּת וְקָרְבָנוּ לְפָנֵי הַר סִינַי וְנָתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה וְהִכְנִיסָנוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּבָנָה לָנוּ אֶת בֵּית הַבְּחִירָה לְכַפֵּר עַל כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ.

רַבֵּן גַּמְלִיאֵל הָיָה אוֹמֵר: כָּל שֶׁלֹּא אָמַר שְׁלֹשָׁה דְבָרִים אֵלּוּ בַּפֶּסֶחַ, לֹא יֵצֵא יְדֵי חוֹבְתוֹ, וְאֵלּוּ הֵן:

פֶּסֶחַ, מִצָּה, וּמְרוֹזֵר.

מראים על הזרוע, ונזהרים שלא להגביה אותה

**בְּכָל יוֹר וְיוֹר
חַיֵּב אָדָם לְרֹאוֹת אֶת עַצְמוֹ
כְּאִלּוּ הוּא יֵצֵא מִמִּצְרַיִם**

שְׁנַאמֵר: "וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר, בְּעֵבֹר זֶה עָשָׂה יי לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרַיִם". לֹא אֵת אֲבוֹתֵינוּ בְּלֶבֶד גָּאֵל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֲלֵא אֶף אוֹתֵנוּ גָאֵל עִמָּהֶם, שְׁנַאמֵר: וְאוֹתֵנוּ הוֹצִיא מִשָּׁם, לְמַעַן הָבִיא אֶתֵנוּ, לְתֵת לָנוּ אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאֲבוֹתֵינוּ.

מגביהים את הכוס, מכסים את המצות ואומרים:

לְפִיכָךְ: אֲנַחְנוּ חַיִּיבִים לְהוֹדוֹת, לְהַלֵּל, לְשַׁבַּח, לְפָאֵר, לְרוֹמֵם, לְהַדְרָה, לְבָרֵךְ, לְעֵלָה וּלְקַלֵּם לְמִי שֶׁעָשָׂה לְאֲבוֹתֵינוּ וְלָנוּ אֶת כָּל הַנְּסִיִּם הָאֵלֹהִים הוֹצִיאָנוּ מֵעֲבֹדוֹת לְחַרֹּת מִיָּגוֹן לְשִׂמְחָה, מֵאֵבֶל לְיוֹם טוֹב, וּמֵאִפְלָה לְאוֹר גְּדוֹל, וּמִשְׁעָבוֹד לְגֵאֲלָה. וְנֹאמַר לְפָנָיו שִׁירָה חֲדָשָׁה, הַלְלוּיָהּ.

שדה תפוחי אדמה בחבל הבשור, 2018

**בצאת ישראל
ממצרים - הבשור**

בסוף שנות ה-70 של המאה ה-20 עמדה קק"ל בפני אתגר חדש - פיתוח חבל הבשור שבמערב בנגב. אזור זה של הארץ עמד לקלוט מתיישבים מיישובי פתחת רפיח, שהתפנו מסיני בעקבות הסכם השלום בין ישראל למצרים. על האדמה הזאת, שעמדה בשממונה במשך שנים רבות, קם אחד ממפעלי ההתיישבות הגדולים בנגב.

צילום: יעקב שקולניק, ארכיון הצילומים של קק"ל

פֶּסַח שֶׁהָיוּ אֲבוֹתֵינוּ אוֹכְלִים בְּזִמְנוֹ שְׁבִית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קָיָם, עַל שׁוֹם מָה? עַל שׁוֹם שֶׁפֶּסַח הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל בְּתֵי אֲבוֹתֵינוּ בְּמִצְרַיִם, שְׁנַאמֵר: "וַיֹּאמְרָתֶם זִבַּח פֶּסַח הוּא לָנוּ, אֲשֶׁר פֶּסַח עַל בְּתֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם בְּנִגְפוֹ אֶת מִצְרַיִם, וְאֵת בְּתֵינוּ הִצִּיל וַיְקַד הָעַם וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ".

מגביהים את המצות ואומרים:

מִצָּה זוֹ שָׂאֵנוּ אוֹכְלִים, עַל שׁוֹם מָה? עַל שׁוֹם שֶׁלֹּא הִסְפִּיק בְּצַקֶּם שֶׁל אֲבוֹתֵינוּ לְהַחְמִיץ עַד שֶׁנִּגְלָה עֲלֵיהֶם מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְגֵאֲלָם, שְׁנַאמֵר:

וַיֵּאֱפוּ אֶת הַבֶּצֶק אֲשֶׁר הוֹצִיאָנוּ מִמִּצְרַיִם עֵגֶת מִצּוֹת, כִּי לֹא חָמֵץ, כִּי גֵרֵשׁוּ מִמִּצְרַיִם וְלֹא יָכְלוּ לְהַתְמַהֲמַת, וְגַם צָדָה לֹא עָשׂוּ לָהֶם.

יאחו המרור בידו ויאמר:

מְרוֹר זֶה שָׂאֵנוּ אוֹכְלִים, עַל שׁוֹם מָה? עַל שׁוֹם שֶׁמְרוֹרוֹ הַמִּצְרַיִם אֵת חַיֵּי אֲבוֹתֵינוּ בְּמִצְרַיִם, שְׁנַאמֵר: "וַיִּמְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בְּעֲבֹדָה קָשָׁה, בְּחֹמֶר וּבִלְבָנִים וּבְכָל עֲבֹדָה בְּשׂוֹדָה אֶת כָּל עֲבֹדָתָם אֲשֶׁר עָבְדוּ בָהֶם בְּפָרֹךְ".

מגביהים את הכוס, מגלים את המצות ואומרים:

הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ עַבְדֵי יְיָ, הַלְלוּ אֶת שֵׁם יְיָ. יְהִי שֵׁם יְיָ מְבָרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם. מִמְזַרְחַ שְׁמֶשׁ עַד מְבוֹאוֹ מְהַלֵּל שֵׁם יְיָ. רַם עַל כָּל גּוֹיִם יְיָ, עַל הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ. מִי כִּי אֱלֹהֵינוּ הַמְּגַבִּיהֵי לְשִׁבְתָּהּ, הַמְּשַׁפִּילֵי לְרֵאוֹת בְּשָׁמַיִם וּבְאָרֶץ? מִקִּימֵי מַעְפָּר דָּל, מֵאֲשַׁפֵּת יָרִים אֲבִיוֹן, לְהוֹשִׁיבֵי עִם נְדִיבִים, עִם נְדִיבֵי עַמּוֹ. מוֹשִׁיבֵי עֲקֶרֶת הַבַּיִת, אִם הַבָּנִים שְׂמַחָה. הַלְלוּיָהּ.

בַּצֵּאת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, בַּיַּת יַעֲקֹב מֵעַם לְעוֹ, הִיָּתָה יְהוּדָה לְקֹדֶשׁוֹ, יִשְׂרָאֵל מִמְשָׁלוֹתָיו. הַיָּם רָאָה וַיִּנָּס, הַיַּרְדֵּן יָסַב לְאַחֲזוֹ. הַהָרִים רָקְדוּ כְּאֵילִים, גְּבְעוֹת - כְּבָנֵי צֶאֱן. מַה לָּךְ הַיָּם כִּי תִנּוּס, הַיַּרְדֵּן - תִּסָּב לְאַחֲזוֹ, הַהָרִים - תִּרְקְדוּ כְּאֵילִים, גְּבְעוֹת - כְּבָנֵי צֶאֱן. מִלִּפְנֵי אֲדוֹן חוֹלֵי אֶרֶץ, מִלִּפְנֵי אֱלֹהֵי יַעֲקֹב. הַהַפְכֵי הַצֹּר אַגָּם מַיִם, חֲלֹמֵי־שׁ - לְמַעֲיָנוּ מַיִם.

מגביהים את הכוס, מכסים את המצות ואומרים:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר גָּאֲלָנוּ וְגָאֵל אֶת אֲבוֹתֵינוּ מִמִּצְרַיִם, וְהִגִּיעָנוּ לְלִילָה הַזֶּה לֶאֱכֹל בּוֹ מִצָּה וּמְרוֹר. כֵּן יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ יִגִּיעָנוּ לְמוֹעֲדִים וְלִרְגָלִים אַחֲרִים הַבָּאִים לְקִרְאָתָנוּ לְשָׁלוֹם, שְׂמֵחִים כְּבָנֵינוּ עִירָךְ וְשִׂשִׁים בְּעַבְדוֹתֶךָ. וְנֹאכַל שֵׁם מִן הַזִּבְחִים וּמִן הַפְּסָחִים אֲשֶׁר יִגִּיעַ דָּמָם עַל קִיר מִזְבִּיחֶךָ לְרִצּוֹן, וְנוֹדָה לָּךְ שִׁיר חֲדָשׁ עַל גְּאֻלְתָּנוּ וְעַל פְּדוּת נַפְשֵׁנוּ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גָּאֵל יִשְׂרָאֵל.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרֵי הַגֶּפֶן.

שׁוֹתִים כּוֹס שְׁנִיָּה בְּהַסִּיבַת שְׂמֵאל

רַחֲצָה

נוטלים את הידיים ומברכים

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל נְטִילַת יָדַיִם.

מוֹצֵיא, מִצָּה

מגביהים את המצות ומברכים:

הַנְּנִי מוֹכֵן וּמְזַמֵּן לְקַיֵּם מִצְוֹת אֲכִילַת מִצָּה. לְשֵׁם יְחִוּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשִׁכְנִיתִיהָ, עַל יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנִעְלָם, בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל.

יִבְרַךְ עַל הַמִּצָּה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַמוֹצִיא לָחֶם מִן הָאָרֶץ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל אֲכִילַת מִצָּה.

עגורים באגמון החולה, 2016

האמנם ייסוב הירדן לאחור?

בשנות ה-50 של המאה ה-20 הטילה המדינה על קק"ל לייבש את עמק החולה. זה היה גדול המבצעים ההנדסיים של המדינה הצעירה. במהלך הייבוש נזנח אפיקו המקורי של הירדן. בשנות ה-90, בעת יצירת אגמון החולה, שחורה קק"ל את ערוצו הטבעי של הנהר. מי ירדן טריים ורעננים הם שממלאים את האגמון ובזכותם נעשה המקום אתר צפרות וטבע מהמרתקים בעולם.

צילום: יוסי זליגר, ארכיון הצילומים של קק"ל

מָרֹר

יקח כזית מרור ויטבלנו בחרוסת, ינער מעט מן החרוסת ומברכים ואוכלים בלי הסיבה.

הַנְּנִי מוֹכֵן וּמְזַמֵּן לְקַיִם מִצְוֹת אֲכִילַת מָרֹר. לְשֵׁם יְחִוּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשִׁבְעִינְתִּיהָ, עַל יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנַעֲלָם, בְּשֵׁם כּל יִשְׂרָאֵל.

יברך על המרור ואכל:

בְּרִיךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל אֲכִילַת מָרֹר.

כּוֹרֵךְ

יאכל מצות על מרורים

לוקחים כזית מן המצה התחתונה, כורכים בכזית מרור ומברכים:

זָכֹר לְמִקְדָּשׁ כְּהִלָּל. כֵּן עָשָׂה הַלֵּל בְּזִמְנוּ שְׁבִית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קַיִם: הָיָה כּוֹרֵךְ פֶּסַח מִצָּה וּמָרֹר וְאוֹכֵל בֵּיחָד, לְקַיִם מָה שֶׁנֶּאֱמַר: "עַל מִצְוֹת וּמְרִירִים יֹאכְלֶהוּ".

שֶׁלְחַן עֲזָרָה

אוכלים ביצים קשות במי מלח, ולאחר מכן אוכלים סעודת החג

צָפוּן

לאחר הארוחה יאכל כזית מהאפיקומן שהצפין, יחלק ראש המסובים את האפיקומן ויברך:

הַנְּנִי מוֹכֵן וּמְזַמֵּן לְקַיִם מִצְוֹת אֲכִילַת אֲפִיקוֹמָן. לְשֵׁם יְחִוּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשִׁבְעִינְתִּיהָ, עַל יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנַעֲלָם, בְּשֵׁם כּל יִשְׂרָאֵל.

בְּרִיךְ

יברך ברכת המזון.

מוזגים כוס שלישית מארבע כוסות ומברכים:

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת בְּשׁוֹב יי אֵת שִׁיבַת צִיּוֹן הָיִינוּ כְּהַלְמִים. אָז יִמְלֵא שְׂחֹק פִּינוּ וְלִשְׁוֹנֵנוּ רִנָּה. אָז יֹאמְרוּ בְּגוֹיִם: הֲגִדִּיל יי לַעֲשׂוֹת עִם אֱלֹהֵי. הֲגִדִּיל יי לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ, הָיִינוּ שְׂמִיחִים. שׁוֹבָה יי אֵת שְׁבִיתֵנוּ כְּאֲפִיקִים בְּנִגְב. הַזְרָעִים בְּדַמְעָה, בְּרִנָּה יִקְצְרוּ. הַלֶּזֶק יִלֵּךְ וּבִכְהָ נִשְׂא מְשֹׁךְ הַזָּרַע, בֹּא יִבֵּא בְרִנָּה נִשְׂא אֲלֻמוֹתָיו.

הַנְּנִי מוֹכֵן וּמְזַמֵּן לְקַיִם מִצְוֹת עֲשֵׂה שֶׁל בְּרִכַּת הַמְּזֻזוֹן כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: וְאֲכַלְתָּ וְשִׁבַּעְתָּ וּבְרַכְתָּ אֵת יי אֱלֹהֶיךָ עַל הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר נָתַן לָךְ. לְשֵׁם יְחִוּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשִׁבְעִינְתִּיהָ, עַל יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנַעֲלָם, בְּשֵׁם כּל יִשְׂרָאֵל.

בְּרַכַּת הַמְּזוּז

אם מברכים בזימון, המברך אומר: רבותי, נברך:

המסובים עונים: יהי שם יי מברך מעתה ועד עולם:

המברך אומר: ברשות מרנן ורבנן ורבותי, נברך (בעשרה: אלוהינו) שאכלנו משלו:

המברך אומר: ברוך (בעשרה: אלוהינו) שאכלנו משלו ובטובו חיינו:

המסובים עונים: ברוך (בעשרה: אלוהינו) הוא וברוך שמו.

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם הן את העולם פלו בטובו בהן בחדס וברחמים הוא נותן לחם לכל בשר פי לעולם חסדו. ובטובו הגדול תמיד לא חסר לנו, ואל יחסר לנו מזון לעולם ועד. בעבור שמו הגדול, פי הוא אל זן ומפרנס לכל ומטיב לכל, ומכין מזון לכל בריותיו אשר ברא. ברוך אתה יי הן את הכל.

נוֹדָה לך יי אלהינו על שהנחלת לאבותינו ארץ חמדה טובה ורחבה ועל שהוצאתנו יי אלהינו מארץ מצרים, ופדיתנו מבית עבדים, ועל בריתך שהתמתת בבשרנו, ועל תורתך שלמדנתנו, ועל חקיך שהודעתנו, ועל חיים חן וחסד שהוננתנו, ועל אכילת מזון שאתה זן ומפרנס אותנו תמיד, בכל יום ובכל עת ובכל שעה.

ועל הכל יי אלהינו אנחנו מודים לך ומברכים אותך, יתברך שמו בפי כל חי תמיד לעולם ועד: כפתוב, "ואכלת ושבעת וברכת את יי אלהיך על הארץ הטובה אשר נתן לך". ברוך אתה יי על הארץ ועל המזון.

רחם נא יי אלהינו על ישראל עמך ועל ירושלים עירך ועל ציון משכן כבודך ועל מלכות בית דוד משיחך ועל הבית הגדול והקדוש שנקרא שמו עליו: אלהינו אבינו, רענו זוננו פרנסנו וכלכלנו והרויחנו, והרוח לנו יי אלהינו מהרה מפל צרותינו. ונא אל תצריכנו יי אלהינו, לא לידי מתנת בשר ודם ולא לידי הלואתם, פי אם לידך המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה, שלא נבוש ולא נפלים לעולם ועד.

בימורי מלונים במושב צופר שבערבה, 1968

ואכלת ושבעת

קק"ל מלווה את יישובי הערבה מאז עלו על אדמתם ועד ימינו אלה. מלבד הפעולות "השגרתיות" כגון הכשרת קרקע, בניית מאגרי מים ומימון המו"פ החקלאי, עוסקת קק"ל בערבה גם בסלילת דרכי ביטחון, פיתוח תשתית תיירותית כגון דרך השלום, פארק תמנע ופארק ספיר וסיוע אקולוגי כגון מבצע "אמץ שיטה", המשיב עצי שיטה לנופי הערבה. יישובי הערבה התיכונה הם יצואן הירקות הטריים הגדול בישראל.

צילום: אלכס סטרמיסטר, ארכיון הצילומים של קק"ל

בשבת: רציה והחליצנו יי אלהינו במצותיה ובמצות יום השביעי השבת הגדול והקדוש הזה. כי יום זה גדול וקדוש הוא לפניך לשבת בו ולנוח בו באהבה כמצות רצונה. וברצונה הניח לנו יי אלהינו שלא תהא צרה ויגון ואנחה ביום מנוחתנו. והראנו יי אלהינו בנחמת ציון עירך ובבנין ירושלים עיר קדשך פי אתה הוא בעל הישועות ובעל הנחמות.

אלהינו ואלהי אבותינו, יעלה ויבא ויגיע ויראה וירצה וישמע וישקד ויזכר זכרוננו ופקדוננו, וזכרון אבותינו, וזכרון משיח בן דוד עבדך, וזכרון ירושלים עיר קדשך, וזכרון כל עמך בית ישראל לפניך, לפליטה לטובה לחן ולחסד ולרחמים, לחיים לשלום ביום חג המצות הזה. זכרנו יי אלהינו בו לטובה ופקדנו בו לברכה והושיענו בו לחיים. ובדבר ישועה ורחמים חוס והננו ורחם עלינו והושיענו, פי אליך עינינו, פי אל חנון ורחום אתה.

ובנה ירושלים עיר הקודש במהרה בימינו. ברוך אתה יי בונה ברחמי וירושלים. אמן.

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם, האל אבינו מלפנינו אדירנו בוראנו גאלנו יוצרנו קדושנו קדוש יעקב רוענו רועה ישראל המלך הטוב והמטיב לכל שבכל יום ויום הוא הטיב, הוא מטיב, הוא ייטיב לנו. הוא גמלנו הוא גומלנו הוא יגמלנו לעד, לחן ולחסד ולרחמים ולרחות הצלה והצלתה, ברכה וישועה נחמה פרנסה וכלכלה ורחמים וחיים ושלום וכל טוב, ומפל טוב לעולם על יחסרנו.

הרחמן הוא ימלוך עלינו לעולם ועד. הרחמן הוא יתברך בשמים ובארץ. הרחמן הוא ישתבח לדור דורים, ויתפאר בנו לעד ולנצח נצחים, ויתהדר בנו לעד ולעולמי עולמים. הרחמן הוא יפרנסנו בכבוד. הרחמן הוא ישבור עלנו מעל צוארנו, והוא יוליכנו קוממיות לארצנו. הרחמן הוא ישלח לנו ברכה מרבה בבית הזה, ועל שלחן זה שאכלנו עליו. הרחמן הוא ישלח לנו את אליהו הנביא זכור לטוב, ויבשר לנו בשורות טובות ישועות ונחמות. הרחמן הוא יברך את (אבי מורי) בעל הבית הזה. ואת (אמי מורת) בעלת הבית הזה, אותם ואת ביתם ואת זרעם ואת כל אשר להם.

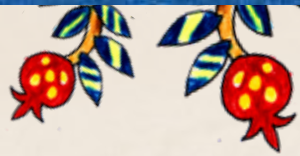
(ואם סמוך על שלחן עצמו יאמר: הרחמן הוא יברך אותי ואת אשתי ואת זרעי ואת כל אשר לי), אותנו ואת כל אשר לנו. פמו שנתברכו אבותינו אברהם יצחק ויעקב בפל. מפל. כל. פן יברך אותנו פלנו יחד בברכה שלמה, ונאמר, אמן.

במרום ילמדו עליהם ועלינו זכות שתהא למשמרת שלום. ונשא ברכה מאת יי, וצדקה מאלהי ישענו, ונמצא חן ושכל טוב בעיני אלהים ואדם.

בשבת: הרחמן הוא ינחילנו יום שפלו שבת ומנוחה לחיי העולמים.

הרחמן הוא ינחילנו יום שפלו טוב. הרחמן הוא יזכנו לימות המשיח ולחיי העולם הבא. מגדול ישועות מלכו ועשה חסד למשיחו לדוד ולזרעו עד עולם. עושה שלום במרומינו, הוא יעשה שלום עלינו ועל כל ישראל ואמרו, אמן.

הלל

סוגרים את הדלת ואומרים:

לא לנו יי לא לנו, כי לשמך תן כבוד, על חסדך, על אמתך. למה יאמרו הגוים:
איה נא אלהיהם ואלהינו בשמים, כל אשר חפץ עשה. עצביהם פסח וזהב
מעשה ידי אדם. פה להם ולא ידברו, עינים להם ולא יראו. אזנים להם ולא
ישמעו, אף להם ולא יריחונו. ידיהם ולא ימישונו, רגליהם ולא יהלכונו, לא יהגו
בגרונם. כמוהם יהיו עשיהם, כל אשר בטח בהם. ישראל בטח ביי, עזרם
ומגנם הוא. בית אהרן בטחו ביי, עזרם ומגנם הוא. יראי יי בטחו ביי, עזרם
ומגנם הוא.

יי זכרנו יברך. יברך את בית ישראל, יברך את בית אהרן, יברך יראי יי,
הקטנים עם הגדלים. יסף יי עליכם, עליכם ועל בניכם. ברוכים אתם ליי, עשה
שמים וארץ. השמים שמים ליי והארץ נתן לבני אדם. לא המתים יהללויה
ולא כל יורדי דומה. ואנחנו נברך יה מעתה ועד עולם. הללויה.

אהבתי כי ישמע יי את קולי, תחנוני. כי הטה אזנו לי ובימי אקרא. אפפוני
חבלי מות ומצרי שאול מצאוני, צרה ויגון אמצא. ובשם יי אקרא: אנא יי
מלטה נפשי חנון יי וצדיק, ואלהינו מרחם. שומר פתאים יי, דלותי ולי יהושיע.
שובי נפשי למנוחיכי, כי יי גמל עליכי. כי חלצת נפשי ממות, את עיני מן
דמעה, את רגלי מדחי. אתה להלל לפני יי בארצות החיים. האמנתי כי אדבר,
אני עניתי מאד. אני אמרתי בחפזי: כל האדם פזב.

יראו את יי קדשיו, כי אין מחסור ליראיו. כפירים רשו ורעבו, ודרשי יי לא
יחסרו כל טוב. הודו ליי כי טוב כי לעולם חסדו. פותח את ידה, ומשביע לכל
חי רצון. ברוך הגבר אשר יבטח ביי, והיה יי מבטחו. נער הייתי גם זקנתי, ולא
ראיתי צדיק נעזב, וזרעו מבקש לחם. יי עז לעמו יתן, יי יברך את עמו בשלום.

הנני מוכן ומזומן לקיים מצות פוס שלישית של ארבע פוסות, לשם יחוד
קודשא בריך הוא ושכינתיה, על ידי ההוא טמיר ונעלם, בשם כל ישראל.

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם בורא פרי הגפן.

שותים כוס שלישית בהסיבת שמאל

פותחים את הדלת ואומרים:

שפך חמתך אל הגוים אשר לא ידעוה ועל ממלכות אשר בשמך לא קראו.
כי אכל את יעקב ואת גוהו השמו. שפך עליהם זעמך וחרון אפה ישיגם.
תרהף באף ותשמידם מתחת שמי יי.

מִזֶּה אָשִׁיב לַיְיָ כֹּל תַּגְמוּלוֹהִי עָלַי. כּוֹס יִשׁוּעוֹת אֲשֶׁא וּבָשִׂם יְיָ אֶקְרָא. נְדָרֵי לַיְיָ אֲשַׁלֵּם נִגְדָה נָא לְכֹל עֲמוֹ. יִקָּר בְּעֵינַי יְיָ הַמּוֹתֵה לַחֲסִידָיו. אָנָּה יְיָ כִּי אֲנִי עֲבָדְךָ, אֲנִי עֲבָדְךָ בֶּן אֲמֹתֶךָ, פִּתְחֵת לְמוֹסְרֵי. לֵךְ אֲזַבַּח זֶבַח תּוֹדָה וּבָשִׂם יְיָ אֶקְרָא. נְדָרֵי לַיְיָ אֲשַׁלֵּם נִגְדָה נָא לְכֹל עֲמוֹ. בַּחֲצֹרֹת בַּיִת יְיָ, בַּתּוֹכְכֵי יְרוּשָׁלַיִם. הַלְלוּיָהּ.

הַלְלוּ אֶת יְיָ כָּל גּוֹיִם, שִׁבְחוּהוּ כָּל הָאֲמִיּוֹת. כִּי גָבַר עָלֵינוּ חֶסֶדְךָ, וְאֲמַת יְיָ לְעוֹלָם. הַלְלוּיָהּ.

הוֹדוּ לַיְיָ כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חֶסֶדְךָ.
יֹאמְרוּ נָא יִשְׂרָאֵל כִּי לְעוֹלָם חֶסֶדְךָ.
יֹאמְרוּ נָא בֵּית אֱהֲרֹן כִּי לְעוֹלָם חֶסֶדְךָ.
יֹאמְרוּ נָא יִרְאִי יְיָ כִּי לְעוֹלָם חֶסֶדְךָ.

מִזֶּן הַמִּצַּר קָרָאתִי יְהוָה, עֲנֵנִי בְּמִרְחַבְיָהּ. יְיָ לִי, לֹא אֵירָא, מַה יַּעֲשֶׂה לִּי אָדָם?
יְיָ לִי בְּעֵזְרִי וְאֲנִי אֶרְאֶה בְּשִׁנְאִי. טוֹב לַחֲסוֹת בַּיְיָ מִבְּטַח בְּאָדָם. טוֹב לַחֲסוֹת
בַּיְיָ מִבְּטַח בְּנַדְיָבִים. כָּל גּוֹיִם סָבְבוּנִי, בָּשִׂם יְיָ כִּי אֲמִילָם. סְבִוּנִי גַם סָבְבוּנִי,
בָּשִׂם יְיָ כִּי אֲמִילָם. סְבִוּנִי כְּדַבְרֵי, דַּעְכוּ פֶּאֶשׁ קוֹצִים, בָּשִׂם יְיָ כִּי אֲמִילָם.
דַּחַח דְּחִיתַנִּי לְנֶפֶל, וַיְיָ עֲזָרַנִּי. עֲזֵי וְזָמַרְתָּ יְהוָה וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה. קוֹל רִנָּה וִישׁוּעָה
בְּאֶהְלִי צְדִיקִים: יְמִין יְיָ עֲשֶׂה חֵיל, יְמִין יְיָ רוֹמְמָה, יְמִין יְיָ עֲשֶׂה חֵיל. לֹא אֲמוֹת
כִּי אַחִיָּה, וְאֶסְפָּר מַעֲשֵׂי יְהוָה. יֶסֶד יֶסְרֵנִי יְהוָה, וְלַמּוֹת לֹא נִתְּנָנִי. פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי
צֶדֶק, אֲבֹא בָם, אֲוֹדָה יְהוָה. זֶה הַשַּׁעַר לַיְיָ, צְדִיקִים יָבֹאוּ בּוֹ.

אֲוֹדָה כִּי עֲנִיתַנִּי וַתְּהִי לִי לִישׁוּעָה, אֲוֹדָה כִּי עֲנִיתַנִּי וַתְּהִי לִי לִישׁוּעָה. אֲבֹן
מֵאֲסוֹ הַבּוֹנִים הִיָּתָה לְרֹאשׁ פְּנֵה, אֲבֹן מֵאֲסוֹ הַבּוֹנִים הִיָּתָה לְרֹאשׁ פְּנֵה. מֵאֵת
יְיָ הִיָּתָה זֹאת הַיָּא נִפְלְאָת בְּעֵינֵינוּ, מֵאֵת יְיָ הִיָּתָה זֹאת הַיָּא נִפְלְאָת בְּעֵינֵינוּ.
זֶה הַיּוֹם עֲשֶׂה יְיָ, נְגִילָה וְנִשְׂמָחָה בּוֹ, זֶה הַיּוֹם עֲשֶׂה יְיָ, נְגִילָה וְנִשְׂמָחָה בּוֹ.

אָנָּה יְיָ הוֹשִׁיעָה נָא. אָנָּה יְיָ הוֹשִׁיעָה נָא.

אָנָּה יְיָ הַצְּלִיחָה נָא. אָנָּה יְיָ הַצְּלִיחָה נָא.

בְּרוּךְ הַבָּא בְּשֵׁם יְיָ בְּרַכְנוּכֶם מִבֵּית יְיָ בְּרוּךְ

אֵל יְיָ וַיֵּאָר לָנוּ אֶסְרוּ חַג בְּעַבְתֵּימָם עַד קְרִנּוֹת הַמִּזְבֵּחַ אֵל

אֵלֵי אֶתָּה וְאֲוֹדָה, אֱלֹהֵי אֲרוֹמְמָךְ אֵלֵי

הוֹדוּ לַיְיָ כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חֶסֶדְךָ הוֹדוּ

אלו פיננו מלא שירה בים, ולשוננו רנה פהמון גליו, ושפתותינו שבה פמרחבי רקיע, ועינינו מאירות בשמש וכירח, וידינו פרושות כנשרי שמים, ורגלינו קלות כאילות אין אנחנו מספיקים להודות לך, יי אלהינו ואלהי אבותינו, ולברך את שמך על אחת מאלהיך, אלהי אלפי אלפים ורבי רבבות פעמים, הטובות שעשית עם אבותינו ועמנו. ממצרים גאלתנו, יי אלהינו, ומבית עבדים פדיתנו, ברעב זנתנו ובשבע פלפלתנו, מחרב הצלתנו ומדבר מלטתנו, ומחלים רעים ונאמנים דליתנו. עד הנה עזרוננו רחמיך ולא עזבוננו חסדיך, ואל תטשנו, יי אלהינו, לנצח. על בן אברים שפלגת בנו ורוח וגשמה שנפחת באפינו ולשון אשר שמת בפינו הן הם יודו ויברכו וישבחו ויפארו וירוממו ויעריצו ויקדישו את שמך מלפנו. כי כל פה לך יודה, וכל לשון לך תשבוע, וכל ברך לך תברע, וכל קומה לפניך תשתחוה, וכל לבבות יראוה, וכל קרב וכליות יזמרו לשמך, כדבר שפתוב, כל עצמתי תאמרנה: יי, מי כמוך מציל עני מחזק מפנו ועני ואביון מגזלו. מי ידמה לך ומי ישוה לך ומי יערה לך האל הגדול, הגבור והנורא, אל עליון, קנה שמים וארץ. נהללך וגשבחה ונפארה ונברה את שם קדשך, פאמור: לדוד, ברכי נפשי את יי וכל קרבי את שם קדשך.

האל בתעצמות עזה, הגדול בכבוד שמך, הגבור לנצח והנורא בנוראותיה, המלך היושב על פסא רם ונשא. שוכן עד מרום וקדוש שמו. וכתוב: "רננו צדיקים ביי, לישרים נאנה תהלה". בפני ישרים תהלה, ובדברי צדיקים תתברה, ובלשון חסידים תתרום, ובקרב קדושים תתקדש.

ובמקהלות רבבות עמה בית ישראל ברנה יתפאר שמך, מלפנו, בכל דור ודור, שכן חובת כל היצורים לפניך, יי אלהינו ואלהי אבותינו, להודות להלל לשבח, לפאר לרומם להדר לברך, לעלה ולקלס על כל דברי שירות ותשבחות דוד בן ישי עבדך, משיחך.

ישתבח שמך לעד מלפנו, האל המלך הגדול והקדוש בשמים ובארץ, כי לך נאה, יי אלהינו ואלהי אבותינו, שיר ושבחה, הלל וזמרה, עז וממשלה, נצח, גדלה וגבורה, תהלה ותפארת, קדשה ומלכות, ברכות והודאות לשמך הגדול והקדוש, ומעולם ועד עולם אתה אל. ברוך אתה יי, אל מלך גדול בתשבחות, אל ההודאות, אדון הנפלאות, הבוחר בשיירי זמרה, מלך אל חי העולמים.

יהללה יי אלהינו כל מעשיה, וחסדיה צדיקים עושי רצונה, וכל עמה בית ישראל ברנה יודו ויברכו, וישבחו ויפארו, וירוממו ויעריצו, ויקדישו ומליכו את שמך, מלפנו. כי לך טוב להודות ולשמך נאה לומר, כי מעולם ועד עולם אתה אל. ברוך אתה יי מלך מהלל בתשבחות.

נְרָצָה

הסדר והתפילה כרצון הבורא

חֲסֵל סְדוּר פֶּסַח פְּהִלְתָּו כָּכֵל מִשְׁפָּטוֹ וְחֻקְתָּו.
 פֶּאֲשֶׁר זָכִינוּ לְסִדֵּר אוֹתוֹ בֵּן נִזְכָּה לַעֲשׂוֹתוֹ.
 זָךְ שׁוֹכֵן מְעוֹנָה, קוֹמֵם קָהֵל עֲדַת מִי מְנָה.
 בְּקָרוֹב גַּהֵל גִּטְעֵי כֶּנֶה פְּדוּיִם לְצִיּוֹן בְּרָנָה.

לְשָׁנָה הַבָּאָה בִּירוּשָׁלַיִם

בארץ ישראל אומרים:

לְשָׁנָה הַבָּאָה בִּירוּשָׁלַיִם הַבְּנוּיָה

הַנְּנִי מוֹכֵן וּמְזַמֵּן לְקַיִם מַצּוֹת פֶּסַח רְבִיעִית שֶׁל אַרְבַּע פּוֹסוֹת. לְשֵׁם יְחִוּד קוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִנְתֵּיהָ, עַל יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנַעֲלָם, בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל.

מוזגים כוס רביעית ומברכים:

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרֵי הַגֶּפֶן.

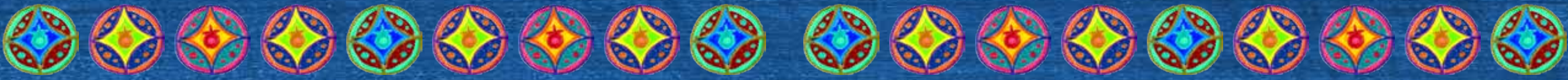
שותים כוס רביעית בהסיבת שמאל ומברכים ברכה אחרונה:

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, עַל הַגֶּפֶן וְעַל פְּרֵי הַגֶּפֶן, וְעַל תְּנוּבַת הַשְּׂדֵה וְעַל אֶרֶץ חֲמֻדָּה טוֹבָה וְרַחֲבָה שְׂרָצִית וְהִנְחַלְתָּ לְאֲבוֹתֵינוּ לֶאֱכֹל מִפְּרִיָּהּ וְלִשְׂבַע מִטּוֹבָה רַחֵם נָא יי אֱלֹהֵינוּ עַל יִשְׂרָאֵל עַמּוֹךָ וְעַל יְרוּשָׁלַיִם עִירְךָ וְעַל צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדְךָ וְעַל מִזְבְּחֶךָ וְעַל הַיְכָלְךָ וּבְנֵה יְרוּשָׁלַיִם עִיר הַקֹּדֶשׁ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ וְהַעֲלֵנוּ לְתוֹכָהּ וְשִׁמְחֵנוּ בְּבִנְיָנָהּ וְנֹאכַל מִפְּרִיָּהּ וְנִשְׂבַע מִטּוֹבָהּ וְנִבְרַכְךָ עָלֶיךָ בְּקִדְשָׁהּ וּבְטַהֲרָהּ (בשבת: וְרָצָה וְהַחֲלִיצֵנוּ בַּיּוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה) וְשִׁמְחֵנוּ בַּיּוֹם חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה, כִּי אַתָּה יי טוֹב וּמְטִיב לְכָל וְנוֹדָה לְךָ עַל הָאֶרֶץ וְעַל פְּרֵי הַגֶּפֶן. בְּרוּךְ אַתָּה יי עַל הָאֶרֶץ וְעַל פְּרֵי הַגֶּפֶן.

בציר ענבים בזכרון יעקב, 1936

מחקר ופיתוח

כבר בשנת 1903 מימנה קק"ל משלחת חקר לאזור ים המלח. המשלחת בדקה את משאבי האזור ואת התאמתו לחקלאות כהכנה לרכישת קרקעות. אחד החוקרים החשובים במשלחת היה האגרונום אהרון אהרונוסו, בן זכרון יעקב. מאז ועד היום קק"ל שותפה במימון המו"פ החקלאי ובמימון מחקרים נוספים כגון שימוש בביופילטר ככלי למיחזור מים, ניצול אנרגיה מתחדשת ומחקרים רבים בתחום היערנות והאקולוגיה.

וּבְכֵן וַאֲמַרְתֶּם זְבַח פֶּסַח

בפסח אמין גבורותיה הפלאות
 פסח בראש כל מועדות נשאת
 פסח גלית לאזרחי חצות ליל

וַאֲמַרְתֶּם זְבַח פֶּסַח

בפסח דלתיו דפקת פחם היום
 בפסח הסעיד נוצצים עגות מצות
 פסח ואל הבקר רץ זכר לשור ערף

וַאֲמַרְתֶּם זְבַח פֶּסַח

בפסח זועמו סדומים ולוהטו באש
 פסח חליץ לוט מהם ומצות אפה בקץ
 בפסח טאטאת אדמת מה ונה בעברך

וַאֲמַרְתֶּם זְבַח פֶּסַח

פסח יה ראש כל און מחצת בליל שמור
 פסח כביר, על בן בכור פסקת בדם
 בפסח לבלתי תת משחית לבא בפתחי

וַאֲמַרְתֶּם זְבַח פֶּסַח

פסח מסגרת סגרה בעתותי
 פסח נשמדה מדין בצליל שעורי עמר
 פסח שורפו משמני פול ולוד ביקד יקוד

וַאֲמַרְתֶּם זְבַח פֶּסַח

פסח עוד היום פנב לעמוד עד געה עונת
 בפסח פס יד פתבה לקעקע צול
 בפסח צפה הצפית ערוף השלחן

וַאֲמַרְתֶּם זְבַח פֶּסַח

בפסח קהל פנסה הדסה צום לשלש
 בפסח ראש מבית רשע מחצת בעץ המשים
 בפסח שתי אלה רגע תביא לעוצית
 פסח תעז ידה ותרום מינה כליל התקדש חג

וַאֲמַרְתֶּם זְבַח פֶּסַח

וַאֲמַרְתֶּם זְבַח פֶּסַח

וּבְכֵן וַיְהִי בַחֲצֵי הַלַּיְלָה

בלילה אז רוב נסים הפלאות
 הלילה בראש אשמורות זה
 לילה גר צדק נצחתו פנחלק לו

וַיְהִי בַחֲצֵי הַלַּיְלָה

הלילה דנת מלך גרר בחלום
 לילה הפחדת ארמי באמש
 לילה וישראל ישר לאל ויוכל לו

וַיְהִי בַחֲצֵי הַלַּיְלָה

הלילה זרע בכורי פתרום מחצת בחצי
 בלילה חילם לא מצאו בקומם
 לילה טיסת נגיד חרשת סלית בכוכבי

וַיְהִי בַחֲצֵי הַלַּיְלָה

בלילה יעז מחרף לנופה אווי, הובשת פגרו
 לילה פרע כל ומצבו באישון
 לילה לאיש חמודות נגלה רז חזות

וַיְהִי בַחֲצֵי הַלַּיְלָה

בלילה משתפר בכלי קדש נהרג בו
 לילה נושע מבור אריות פותר בעתותי
 בלילה שנאה נטר אגגי וכתב ספרים

וַיְהִי בַחֲצֵי הַלַּיְלָה

לילה עוררת נצחה עליו פנדד שנת
 מלילה פורה תדרוף לשומר מה
 לילה צרח בשומר ושח אתא בקר וגם

וַיְהִי בַחֲצֵי הַלַּיְלָה

לילה קרב יום אשר הוא לא יום ולא
 הלילה רם הודע כי לה היום אף לה
 הלילה שומרים הפקד לעירך כל היום וכל
 לילה תאיר כאור יום חשפת

וַיְהִי בַחֲצֵי הַלַּיְלָה

וַיְהִי בַחֲצֵי הַלַּיְלָה

אֲדִיר הוּא

יִבְנֶה בֵּיתוֹ בְּקִרְיָה, בְּמִתְרָה, בְּמִתְרָה, בְּמִתְרָה, בְּקִרְיָה.
 אֵל בְּנֵה, אֵל בְּנֵה, אֵל בְּנֵה, בְּנֵה בֵּיתְךָ בְּקִרְיָה.
 בְּחֹר הוּא גְּדוֹל הוּא דָּגוּל הוּא
 יִבְנֶה בֵּיתוֹ בְּקִרְיָה, בְּמִתְרָה, בְּמִתְרָה, בְּמִתְרָה, בְּקִרְיָה.
 אֵל בְּנֵה, אֵל בְּנֵה, אֵל בְּנֵה, בְּנֵה בֵּיתְךָ בְּקִרְיָה.
 הָדוּר הוּא וְתִיק הוּא זָכַאי הוּא
 יִבְנֶה בֵּיתוֹ בְּקִרְיָה, בְּמִתְרָה, בְּמִתְרָה, בְּמִתְרָה, בְּקִרְיָה.
 אֵל בְּנֵה, אֵל בְּנֵה, אֵל בְּנֵה, בְּנֵה בֵּיתְךָ בְּקִרְיָה.
 חָסִיד הוּא טָהוֹר הוּא יְחִיד הוּא
 יִבְנֶה בֵּיתוֹ בְּקִרְיָה, בְּמִתְרָה, בְּמִתְרָה, בְּמִתְרָה, בְּקִרְיָה.
 אֵל בְּנֵה, אֵל בְּנֵה, אֵל בְּנֵה, בְּנֵה בֵּיתְךָ בְּקִרְיָה.
 כְּפִיר הוּא קְמוּד הוּא מְלֶכֶה הוּא
 יִבְנֶה בֵּיתוֹ בְּקִרְיָה, בְּמִתְרָה, בְּמִתְרָה, בְּמִתְרָה, בְּקִרְיָה.
 אֵל בְּנֵה, אֵל בְּנֵה, אֵל בְּנֵה, בְּנֵה בֵּיתְךָ בְּקִרְיָה.
 נִרְאָה הוּא סְגִיב הוּא עֲזִיז הוּא
 יִבְנֶה בֵּיתוֹ בְּקִרְיָה, בְּמִתְרָה, בְּמִתְרָה, בְּמִתְרָה, בְּקִרְיָה.
 אֵל בְּנֵה, אֵל בְּנֵה, אֵל בְּנֵה, בְּנֵה בֵּיתְךָ בְּקִרְיָה.
 פְּזוּדָה הוּא צְדִיק הוּא קְדוֹשׁ הוּא
 יִבְנֶה בֵּיתוֹ בְּקִרְיָה, בְּמִתְרָה, בְּמִתְרָה, בְּמִתְרָה, בְּקִרְיָה.
 אֵל בְּנֵה, אֵל בְּנֵה, אֵל בְּנֵה, בְּנֵה בֵּיתְךָ בְּקִרְיָה.
 רְחוּם הוּא שְׂדֵי הוּא תִּקְיָה הוּא
 יִבְנֶה בֵּיתוֹ בְּקִרְיָה, בְּמִתְרָה, בְּמִתְרָה, בְּמִתְרָה, בְּקִרְיָה.
 אֵל בְּנֵה, אֵל בְּנֵה, אֵל בְּנֵה, בְּנֵה בֵּיתְךָ בְּקִרְיָה.

כִּי לֹא נֶאֱמַר, כִּי לֹא יֵאָדָר

אֲדִיר בְּמִלּוּכָה, בְּחֹר בְּהִלְכָה, גְּדוֹדֵיו יֹאמְרוּ לוֹ:
 לֵה וְלֵה, לֵה כִּי לֵה, לֵה אֵף לֵה, לֵה יִי הַמְּמַלְכָה,
כִּי לֹא נֶאֱמַר, כִּי לֹא יֵאָדָר.
 דָּגוּל בְּמִלּוּכָה, הָדוּר בְּהִלְכָה, וְתִיקוֹ יֹאמְרוּ לוֹ:
 לֵה וְלֵה, לֵה כִּי לֵה, לֵה אֵף לֵה, לֵה יִי הַמְּמַלְכָה,
כִּי לֹא נֶאֱמַר, כִּי לֹא יֵאָדָר.
 זָכַאי בְּמִלּוּכָה, חָסִין בְּהִלְכָה טַפְסְרֵיו יֹאמְרוּ לוֹ:
 לֵה וְלֵה, לֵה כִּי לֵה, לֵה אֵף לֵה, לֵה יִי הַמְּמַלְכָה,
כִּי לֹא נֶאֱמַר, כִּי לֹא יֵאָדָר.
 יְחִיד בְּמִלּוּכָה, כְּפִיר בְּהִלְכָה לְמוֹדֵיו יֹאמְרוּ לוֹ:
 לֵה וְלֵה, לֵה כִּי לֵה, לֵה אֵף לֵה, לֵה יִי הַמְּמַלְכָה,
כִּי לֹא נֶאֱמַר, כִּי לֹא יֵאָדָר.
 מְלֶכֶה בְּמִלּוּכָה, נִרְאָה בְּהִלְכָה סְבִיבֵיו יֹאמְרוּ לוֹ:
 לֵה וְלֵה, לֵה כִּי לֵה, לֵה אֵף לֵה, לֵה יִי הַמְּמַלְכָה,
כִּי לֹא נֶאֱמַר, כִּי לֹא יֵאָדָר.
 עֲזִיז בְּמִלּוּכָה, פְּזוּדָה בְּהִלְכָה, צְדִיקוֹ יֹאמְרוּ לוֹ:
 לֵה וְלֵה, לֵה כִּי לֵה, לֵה אֵף לֵה, לֵה יִי הַמְּמַלְכָה,
כִּי לֹא נֶאֱמַר, כִּי לֹא יֵאָדָר.
 קְדוֹשׁ בְּמִלּוּכָה, רְחוּם בְּהִלְכָה לְעֲזִיזוֹ יֹאמְרוּ לוֹ:
 לֵה וְלֵה, לֵה כִּי לֵה, לֵה אֵף לֵה, לֵה יִי הַמְּמַלְכָה,
כִּי לֹא נֶאֱמַר, כִּי לֹא יֵאָדָר.
 תִּקְיָה בְּמִלּוּכָה, תְּעוֹמָה בְּהִלְכָה תְּמִימֵיו יֹאמְרוּ לוֹ:
 לֵה וְלֵה, לֵה כִּי לֵה, לֵה אֵף לֵה, לֵה יִי הַמְּמַלְכָה,
כִּי לֹא נֶאֱמַר, כִּי לֹא יֵאָדָר.

שְׁבַעַה מִי יוֹדֵעַ?

שְׁבַעַה אָנִי יוֹדֵעַ: שְׁבַעַה יָמֵי שַׁבָּתָא, שְׁשָׁה סְדְרֵי מְשָׁנָה,
חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה, אַרְבַּע אֲמָהוֹת, שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, שְׁנֵי לְחוֹת הַבְּרִית,
אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמַיִם וּבְאָרֶץ.

שְׁמוֹנָה מִי יוֹדֵעַ?

שְׁמוֹנָה אָנִי יוֹדֵעַ: שְׁמוֹנָה יָמֵי מִלָּה, שְׁבַעַה יָמֵי שַׁבָּתָא,
שְׁשָׁה סְדְרֵי מְשָׁנָה, חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה, אַרְבַּע אֲמָהוֹת, שְׁלֹשָׁה אָבוֹת,
שְׁנֵי לְחוֹת הַבְּרִית, אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמַיִם וּבְאָרֶץ.

תְּשַׁעָה מִי יוֹדֵעַ?

תְּשַׁעָה אָנִי יוֹדֵעַ: תְּשַׁעָה יְרַחֵי לְדָה, שְׁמוֹנָה יָמֵי מִלָּה,
שְׁבַעַה יָמֵי שַׁבָּתָא, שְׁשָׁה סְדְרֵי מְשָׁנָה, חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה,
אַרְבַּע אֲמָהוֹת, שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, שְׁנֵי לְחוֹת הַבְּרִית,
אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמַיִם וּבְאָרֶץ.

עֶשְׂרָה מִי יוֹדֵעַ?

עֶשְׂרָה אָנִי יוֹדֵעַ: עֶשְׂרָה דְּבָרֵיָא, תְּשַׁעָה יְרַחֵי לְדָה, שְׁמוֹנָה יָמֵי מִלָּה,
שְׁבַעַה יָמֵי שַׁבָּתָא, שְׁשָׁה סְדְרֵי מְשָׁנָה, חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה,
אַרְבַּע אֲמָהוֹת, שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, שְׁנֵי לְחוֹת הַבְּרִית,
אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמַיִם וּבְאָרֶץ.

אַחַד מִי יוֹדֵעַ?

אַחַד אָנִי יוֹדֵעַ: אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמַיִם וּבְאָרֶץ.

שְׁנַיִם מִי יוֹדֵעַ?

שְׁנַיִם אָנִי יוֹדֵעַ: שְׁנֵי לְחוֹת הַבְּרִית. אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמַיִם וּבְאָרֶץ.

שְׁלֹשָׁה מִי יוֹדֵעַ?

שְׁלֹשָׁה אָנִי יוֹדֵעַ: שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, שְׁנֵי לְחוֹת הַבְּרִית,
אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמַיִם וּבְאָרֶץ.

אַרְבַּע מִי יוֹדֵעַ?

אַרְבַּע אָנִי יוֹדֵעַ: אַרְבַּע אֲמָהוֹת, שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, שְׁנֵי לְחוֹת הַבְּרִית,
אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמַיִם וּבְאָרֶץ.

חֲמִשָּׁה מִי יוֹדֵעַ?

חֲמִשָּׁה אָנִי יוֹדֵעַ: חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה, אַרְבַּע אֲמָהוֹת, שְׁלֹשָׁה אָבוֹת,
שְׁנֵי לְחוֹת הַבְּרִית, אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמַיִם וּבְאָרֶץ.

שִׁשָּׁה מִי יוֹדֵעַ?

שִׁשָּׁה אָנִי יוֹדֵעַ: שִׁשָּׁה סְדְרֵי מְשָׁנָה, חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה,
אַרְבַּע אֲמָהוֹת, שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, שְׁנֵי לְחוֹת הַבְּרִית,
אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמַיִם וּבְאָרֶץ.

חד גְדִיָּא, חד גְדִיָּא

דְּזַבִּין אַפָּא בְּתָרֵי זַוּוּי, חד גְדִיָּא, חד גְדִיָּא.

וְאַתָּא שְׁוֹנְרָא וְאַכְלָה לְגְדִיָּא, דְּזַבִּין אַפָּא בְּתָרֵי זַוּוּי, חד גְדִיָּא, חד גְדִיָּא.

וְאַתָּא כְּלָפָא וְנִשְׁוֵף לְשׁוֹנְרָא, דְּאַכְלָה לְגְדִיָּא, דְּזַבִּין אַפָּא בְּתָרֵי זַוּוּי, חד גְדִיָּא, חד גְדִיָּא.

וְאַתָּא חוּטְרָא וְהִפָּה לְכְּלָפָא, דְּנִשְׁוֵף לְשׁוֹנְרָא, דְּאַכְלָה לְגְדִיָּא, דְּזַבִּין אַפָּא בְּתָרֵי זַוּוּי, חד גְדִיָּא, חד גְדִיָּא.

חד גְדִיָּא.

וְאַתָּא נוּרָא וְשָׂרְף לְחוּטְרָא, דְּהִפָּה לְכְּלָפָא, דְּנִשְׁוֵף לְשׁוֹנְרָא, דְּאַכְלָה לְגְדִיָּא, דְּזַבִּין אַפָּא בְּתָרֵי זַוּוּי, חד גְדִיָּא, חד גְדִיָּא.

חד גְדִיָּא, חד גְדִיָּא.

וְאַתָּא מִיָּא וְכִבָּא לְנוּרָא, דְּשָׂרְף לְחוּטְרָא, דְּהִפָּה לְכְּלָפָא, דְּנִשְׁוֵף לְשׁוֹנְרָא, דְּאַכְלָה לְגְדִיָּא, דְּזַבִּין אַפָּא בְּתָרֵי זַוּוּי, חד גְדִיָּא, חד גְדִיָּא.

חד גְדִיָּא, חד גְדִיָּא.

וְאַתָּא תּוּרָא וְשִׁתָּה לְמִיָּא, דְּכִבָּא לְנוּרָא, דְּשָׂרְף לְחוּטְרָא, דְּהִפָּה לְכְּלָפָא, דְּנִשְׁוֵף לְשׁוֹנְרָא, דְּאַכְלָה לְגְדִיָּא, דְּזַבִּין אַפָּא בְּתָרֵי זַוּוּי, חד גְדִיָּא, חד גְדִיָּא.

חד גְדִיָּא, חד גְדִיָּא.

וְאַתָּא הַשׁוּחַט וְשַׁחַט לְתוּרָא, דְּשִׁתָּה לְמִיָּא, דְּכִבָּא לְנוּרָא, דְּשָׂרְף לְחוּטְרָא, דְּהִפָּה לְכְּלָפָא, דְּנִשְׁוֵף לְשׁוֹנְרָא, דְּאַכְלָה לְגְדִיָּא, דְּזַבִּין אַפָּא בְּתָרֵי זַוּוּי, חד גְדִיָּא, חד גְדִיָּא.

חד גְדִיָּא, חד גְדִיָּא.

וְאַתָּא מְלֵאךְ הַמּוֹת וְשַׁחַט לְשׁוּחַט, דְּשַׁחַט לְתוּרָא, דְּשִׁתָּה לְמִיָּא, דְּכִבָּא לְנוּרָא, דְּשָׂרְף לְחוּטְרָא, דְּהִפָּה לְכְּלָפָא, דְּנִשְׁוֵף לְשׁוֹנְרָא, דְּאַכְלָה לְגְדִיָּא, דְּזַבִּין אַפָּא בְּתָרֵי זַוּוּי, חד גְדִיָּא, חד גְדִיָּא.

חד גְדִיָּא, חד גְדִיָּא.

וְאַתָּא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשַׁחַט לְמְלֵאךְ הַמּוֹת, דְּשַׁחַט לְשׁוּחַט, דְּשַׁחַט לְתוּרָא, דְּשִׁתָּה לְמִיָּא, דְּכִבָּא לְנוּרָא, דְּשָׂרְף לְחוּטְרָא, דְּהִפָּה לְכְּלָפָא, דְּנִשְׁוֵף לְשׁוֹנְרָא, דְּאַכְלָה לְגְדִיָּא, דְּזַבִּין אַפָּא בְּתָרֵי זַוּוּי, חד גְדִיָּא, חד גְדִיָּא.

חד גְדִיָּא, חד גְדִיָּא.

חד גְדִיָּא, חד גְדִיָּא.

אַחַד עֶשְׂרִי מִי יוֹדֵעַ?

אַחַד עֶשְׂרִי אָנִי יוֹדֵעַ: אַחַד עֶשְׂרִי כּוֹכְבֵיָא, עֶשְׂרֵה דְּבְרֵיָא, תְּשַׁעַה יְרַחֵי לְדָה, שְׁמוֹנֵה יְמֵי מִילָה, שְׁבַעַה יְמֵי שְׁבֻתָא, שְׁשָׁה סְדְרֵי מְשָׁנָה, חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוּרָה, אַרְבַּע אֲמָהוֹת, שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, שְׁנֵי לְחוֹת הַבְּרִית, אַחַד אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמַיִם וּבְאַרְצָא.

שְׁנַיִם עֶשְׂרִי מִי יוֹדֵעַ?

שְׁנַיִם עֶשְׂרִי אָנִי יוֹדֵעַ: שְׁנַיִם עֶשְׂרִי שְׁבֻטֵיָא, אַחַד עֶשְׂרִי כּוֹכְבֵיָא, עֶשְׂרֵה דְּבְרֵיָא, תְּשַׁעַה יְרַחֵי לְדָה, שְׁמוֹנֵה יְמֵי מִילָה, שְׁבַעַה יְמֵי שְׁבֻתָא, שְׁשָׁה סְדְרֵי מְשָׁנָה, חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוּרָה, אַרְבַּע אֲמָהוֹת, שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, שְׁנֵי לְחוֹת הַבְּרִית, אַחַד אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמַיִם וּבְאַרְצָא.

שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרִי מִי יוֹדֵעַ?

שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרִי אָנִי יוֹדֵעַ: שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרִי מִדְּבָרֵיָא. שְׁנַיִם עֶשְׂרִי שְׁבֻטֵיָא, אַחַד עֶשְׂרִי כּוֹכְבֵיָא, עֶשְׂרֵה דְּבְרֵיָא, תְּשַׁעַה יְרַחֵי לְדָה, שְׁמוֹנֵה יְמֵי מִילָה, שְׁבַעַה יְמֵי שְׁבֻתָא, שְׁשָׁה סְדְרֵי מְשָׁנָה, חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוּרָה, אַרְבַּע אֲמָהוֹת, שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, שְׁנֵי לְחוֹת הַבְּרִית, אַחַד אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמַיִם וּבְאַרְצָא.

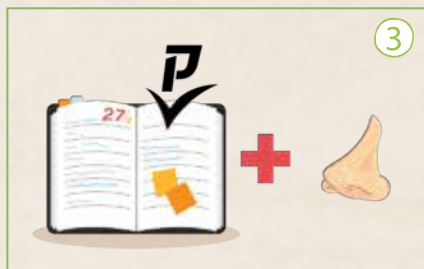
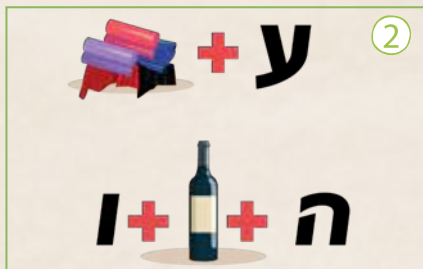

הלילה הזה כולו חידות

חידות בציונים

גלו את הביטוי הקשור לפסח, המסתתר בין הציונים:

חפשו בין המילים הפסוקים והגדה ולא את המשוואה:

1. איזה קיבוץ שימש כבסיס עיקרי של הפלמ"ח באיזור ירושלים בזמן מלחמת העצמאות?
2. מאיזו מדינה עלתה משפחת טנוס הנראית באחת התמונות בזמן סדר פסח?
3. את שדותיו של איזה בארץ משקה מאגר שרונה?
4. איך נקרא הגרעין הראשון של קיבוץ מעלה החמישה?
5. מימיו של איזה נהר ממלאים את אגמון החולה?
6. איך נקרא המבצע המשיב עצי שיטה לאזור הערבה?

קופסה כחולה (בציון הבא)

- **מחפשים וסופרים** - כמה קופסאות כחולות מסתתרות בציון?
- **מחפשים דמויות (מפורסמות יותר או פחות) שמתחבאות בציון:** בנימין זאב הרצל, דוד בן גוריון, ילד חובק עץ, משפחה של עולים חדשים, סבא מספר סיפור, שירז המאירת של הכרזה, ילד מצית מדורה, צפרדע ענקית.
- **מחפשים חיות:** כמה סוגי חיים תוכלו לזהות באיזור?
- **מזהים צמחים ועצים:** כמה סוגי צמחים תוכלו לזהות בציון?
- **מחפשים עופות:** מצאו את הציפור הלאומית ואת מלך העופות
- **מחפשים בציון גורמים שעלולים להדיק לטביה** - כמה כאלה תוכלו לזהות?

לשנה הפאה פירושלים הפנויה

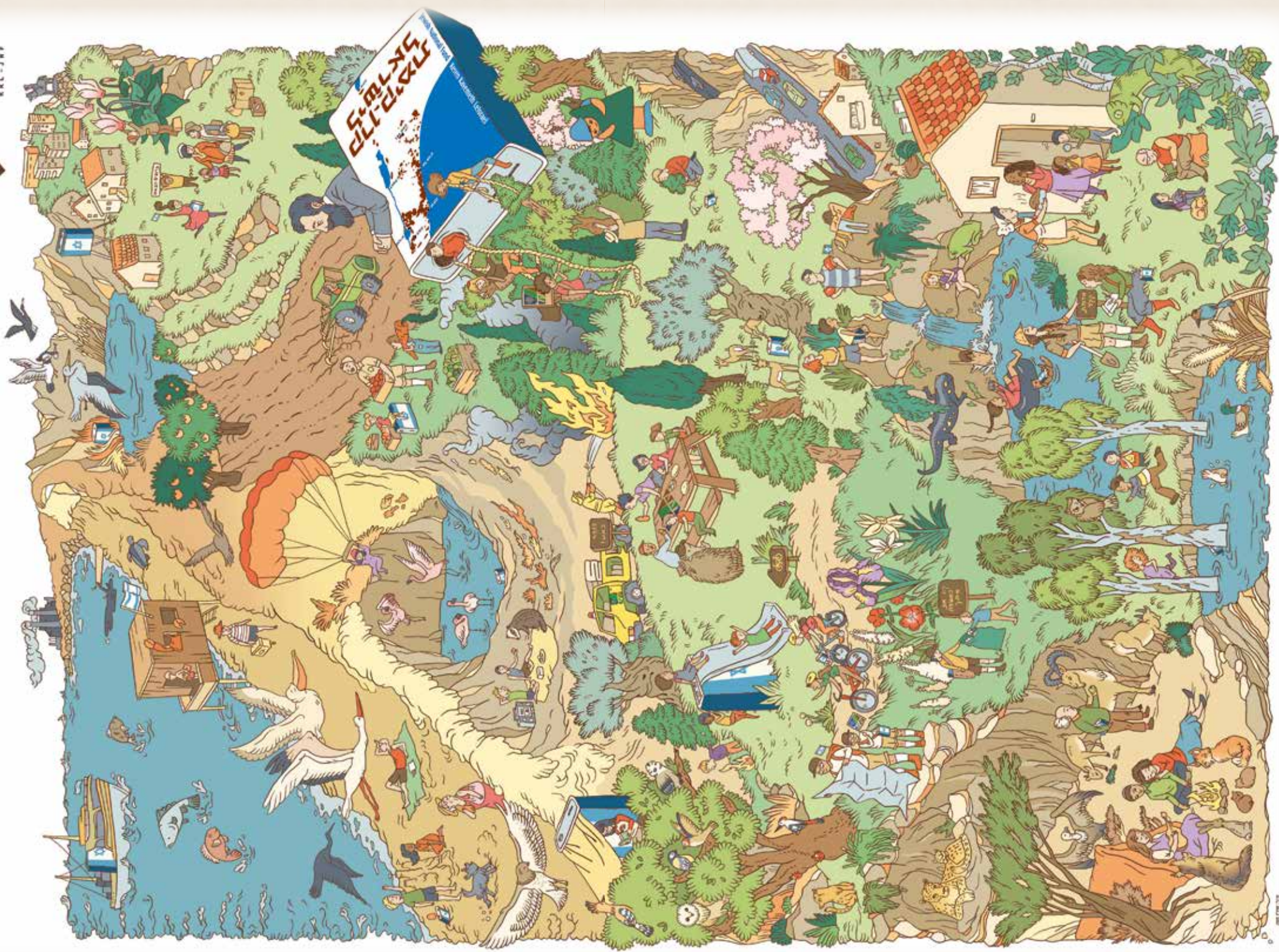
תיבנה ותיכונן

לתמיכה המוסרית והחומרית שמגישים ידידי קק"ל בתפוצות יש חשיבות עצומה. בזכותם מצליחה קק"ל להכשיר את הארץ למען הדורות הבאים. מאגרי מים, פארקים אזוריים, חניונים, שבילי טיול ברגל וגנים עירוניים כגון הגן שבצילום (תרומת JNF קנדה) ספוגים כולם באהבת ישראל של ידידי קק"ל.

גן בוני החומה בירושלים, 2017 צילום: אבי בלבן, ארכיון הצילומים של קק"ל

קופסתה בתוליה קטנה אבל גדולה

גפזרת מי יולצ?

פתרו את ההגדרות וחפשו את התשובות בתפזרות.

ת	ו	י	ש	ו	ק	ו	ל	א
ח	ת	מ	פ	ק	ל	ק	ק	ג
פ	ו	ס	מ	י	ר	מ	ל	ו
ש	כ	כ	צ	פ	ע	ו	ר	ז
ת	נ	ו	ה	ע	ר	פ	ג	י
ע	י	כ	ש	ב	ו	ו	א	מ
צ	ס	ב	ד	ר	ב	י	ב	ר
ח	נ	י	ת	ש	ר	ע	י	ו
ה	ד	א	מ	ר	י	פ	ב	ר

הגדרות:

- שם נרדף לחיות טרף
- מכה קרה במיוחד
- החודש שבו חל פסח
- מסמלת את קורבן הפסח בצלחת הסדר
- מלך מצרים
- קבוצה של עצים שכדאי לצאת אליה באביב
- הכי טעימה עם שוקולד
- ארגון ציוני חשוב שבסמלו הצבעים חום, כחול וירוק
- נחצה לשניים ביציאת מצרים
- לא מתוק, לא חמוץ, לא מלוח...
- שאלות מיוחדות לפסח
- מי יודע אם יש אחד עשר כאלה
- צמח חשוב שלו גזע, ענפים וצמרת
- עונה של פריחה, לבלוב ומשפחה

מילים מוזוליים

לפניכם מילים מבלבלות. סדרו את האותיות בסדר הנכון ותגלו מאכלים הקשורים לפסח							
1. הצמ	2. תוחרס	3. רמור	4. פנמאיקו	5. פרמ קוע	6. ניי	7. סרפכ	8. תחרז

השאלות

השאלות האלו י
 לשאלות אלו יש תשובות שונות. הן נשאלות על ידי
 הילדים והתשובות הן:

יש 11 שאלות. יש 11 תשובות.
 יש 11 שאלות. יש 11 תשובות.

יש 11 שאלות. יש 11 תשובות.
 יש 11 שאלות. יש 11 תשובות.

יש 11 שאלות. יש 11 תשובות. הן נשאלות על ידי
 הילדים והתשובות הן:

יש 11 שאלות. יש 11 תשובות.
 יש 11 שאלות. יש 11 תשובות.